

SOUČASNÉ UMĚNÍ RUSKÉ.

E. LANCERAY.

— ALEXANDR BENOIS. SOUČASNÉ UMĚNÍ RUSKÉ.

Nevím dobře, jakým způsobem se oceňuje ruské umění v cizině; skutečné známosti požívá asi jediný Vereščagin; nanejvýše jest povědomo jméno Řepinovo a Vasněcovo řídkým amatérům a několika kritikům. Tak omezená znalost byla by přípustna, kdyby jmenovaní umělci representovali sami o sobě všechny směry školy; nepostačí však, zvláště přihlédneme-li k poslednímu vývoji ruského umění.

Osud Vereščaginův a zesnulého Perova (1833—1882) dá se přirovnati k osudu Courbetově, ačkoliv oba ruští malíři daleko nemají vynikajících vlastností, jež utvořily slávu mistra ornanského. Vliv revoluční literatury není cizí vývoji talentu Vereščaginova. Jeho díla, jako díla Perova, na dlouho budou poutati jakožto „dokumenty“; přese všechn poněkud tendenční ráz svých sujetů zůstanou zajímavými pohledy do dějin; jest litovati, že jim škodí suché a chladné provedení a ubírá jim ceny v očích posledních generací, jež jsou plny nových aspirací. Přes to však místo, jež náleží Vereščaginu a Perovu, nepřestává býti čestným; podařilo se jim dospěti k dramatické výmluvnosti, a domáckost jejich umění dovedla plnou silou připoutati k umění netečnou nebo roztržitou pozornost jejich krajanů. Již před nimi Brjullov (1799—1852) byl se pokusil bít do očí a plašiti myslí harašivým představováním historie; naproti tomu Fedetov (1815—1852) osvědčil svůj humor ve scénách z ruského života, načrtaných způsobem hogarthovským. Vereščagin a Perov nespokojili se ani lomozným spádem onoho, ani naivním smíchem tohoto; chtěli pozvednouti pojem umění a dáti přednost literární invenci před technikou; tomu dlužno přičítati zpozděný ráz a často odporné vzezření jejich pláten.

Díla Vasněcova a zvláště Řepinova nenutí k podobným restrikcím. Řepin je zajisté umělcem vynikajícího talentu; a kdyby tento talent byl vyrostl v jiných podmínkách, možná, že by letopiscům bylo popráno pozdraviti druhého Frans Halse. Pro Řepina není technických obtíží; jeho kresba je pevná, jeho barva živá a správná, jeho provedení energické až k odvážnosti; a přece při všem tom schází

mu styl, bez něhož není pravého mistra. Jeho vadou jest, že nikdy neví, co má dělat, či správněji řečeno, že neví, kterak by se mohla osvědčiti jeho převaha nad jiným. Rozptyluje svůj talent, staví na odív obratnost a zejména úzkostlivě „sleduje pohyb“, místo co by prostě používal svých schopností tak bohatých k reprodukování přírody a života; neboť Řepin jest čistým realistou; vyniká v představování viditelného a hmatatelného; v tom ohledu může soupeřiti s Courbetem, Manetem, Monetem spíše než s Bastien-Lepagem a jeho školou poněkud přísládlou; hrdý spád jistých portrétů, některých studií připomíná uvedené jméno slavného Hollandana. Jak jest litovati, že umělec podobně nadaný jest hříčkou svých střídavých dojmů a že je méně vnímavý pro krásy přírody než pro ruch společnosti jej obklopující! Brzo pouští uzdu satíře, brzo sahá k dramatu, aby pohnul diváka až k slzám; jindy vynaloží celá léta, aby namastil nějaký výjev náboženský nebo historický; ne že by Řepin měl to, čeho potřebí k vyniknutí v historickém genu, nýbrž on se domnívá s Akademií, že jedině malování velikých plachet dodává proslulosti. Smutný cit se vás zmocní, připomínáte-li si jeho díla: asi tucet znamenitých portrétů, dva nebo tři obrazy čerpané přímo ze života (nejvýznačnějším jest snad dílo z mládí: Burlaci) a to je všecko. Nikdo mu nemůže upříti činnost ani bohatost invence, a přece nejistota, slabost jeho vůle nedovolují považovati Řepina za náčelníka školy; spíše bychom jej nazvali zástupcem ruské společnosti, ovládané rozdílnými a temnými snahami. Jen tenkrát, kdyby měl více iniciativy, kdyby se snažil předčítí tuto společnost na dráze k světlu, měl by právo na místo, jež zaujímají v literatuře duchové jako Tolstoj a Dostojevský.

SERGĚJ KOROVIN.
POUTNÍCI.

MICHAL NESTEROV.
SV. SERGIJ ŽEHNÁ
VELIKÉMU KNÍŽETI
DMITRIJI DONSKÉ-
MU.

MICHAL NESTEROV.
— SVATÝ ALEXANDR
NEVSKÍJ.

Vasněcov mohl lepším právem zastupovati ruské umění před zrakem Evropy. Baron de Bayé, jenž byl za svého pobytu v Petrohradě umělce velice ocenil, věnoval mu práci*), jež však nepodává správného názoru o Vasněcovu, poněvadž

dekoratér katedrál a kostelů jest tu přepjatě přechválen. Cizinec, jež přivedly do Ruska náhodné okolnosti, mohl dobře viděti ve Vasněcovu obnovitele tradice byzantinské a průkopníka náboženské malby, kterou prozařuje národní ideál. Ze Vasněcov nevtělil ve svá díla hluboký mysticism ruského umění a tužby víry! Pak by byl nejen prvním malířem školy, nýbrž mistrem z největších současné doby. Na neštěstí tomu tak není. Podobnosti, jichž může umění Vasněcovo poskytnouti s přísným uměním Byzantinců na starých ruských ikonách, jsou čistě vnější, formální; takové byly na příklad podobnosti mezi Flandrinem a Giottem. Lesk, nádhera, theatricalní spád jeho štětcu mně suggerují přirovnání velmi odvážlivé, ale v základě správné: jest to skoro malba jesuitského slohu, jež nalézáme v hojnosti ve svatyních Německa a Italie a jež působí neomylně na málo zjemnělé nervy lidu. Sláva Vasněcova nemůže tedy pocházeti odtud, že pěstoval obor tak pochybný; spíše za ni děkuje té okolnosti, že hraje na Rusi úlohu podobnou jako v Anglii kdysi William Morris a Viollet-le-Duc ve Francii. Krátce řečeno, uplatnil charakter národního umění, tam kde ho použil v uměleckém průmyslu. Po době tápání ve tmách archeologie Vasněcov první dokázal jasně svými ornamentálními komposicemi, svými architektonickými návrhy, svými náčrtky nábytků, že ruské umění vlastně neposkytuje nic společného s „tatarskou“ divokostí,

*) L'oeuvre de Victor de Wasnetzoff devant l'Ecole moderne de Peinture en Russie. Par M. le baron de Baye. Paris, 1896.

MICHAL NESTEROV
SV. SERGIJ.

milou tak zvaným novotářům, ani se strnulostí polobyzantinskou, poloklassickou, kterou do nebes vynášeli architekti v polovici století. Podle Vasněcova ruský sloh, dýšící klidem a směřující k harmonii, vyhýbá se grotesknosti a křiklavým barvám, má mocnost výrazu a silnou vůni, k jakým dospějí jedině slohy opravdu domorodé. Takové jsou Vasněcovy nároky na slávu; jest průkopníkem hnutí, jež sledují všechny postupující generace.

Než k nim dojdeme, dlužno uvést ještě dva malíře, Surikova a Nesterova, kteří tvoří samostatnou skupinu. První patří skoro periodě, která předcházela naší. Právě jsme upřeli Řepinovi vlastnosti, jež tvoří malíře dějin. Zcela naopak je tomu u Surikova. Všeobecně tyto vlohy zřídka se objevují a sotva by bylo lze jmenovati více než tři umělce XIX. století — Němec Menzel, Angličan Madox Brown, Francouz J. P. Laurens — kteří jimi byli nadáni na vysokém stupni;

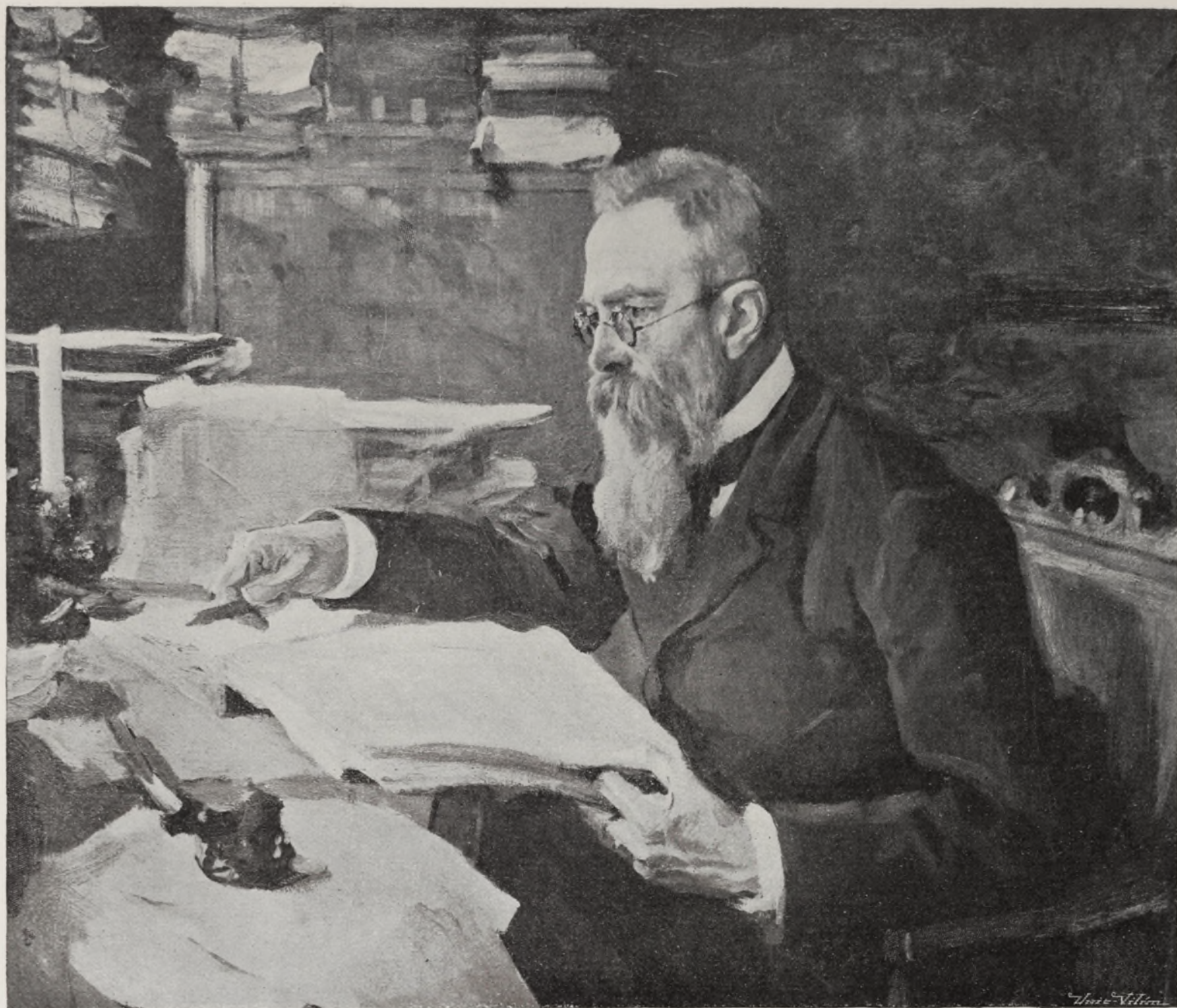
ostatní toliko jakoby illustrovali opery s velikou výpravou nebo komentovali frivolní historické romány. Surikov není nehoden, aby byl počítán za čtvrtého visionáře minulých časů; nemyslete však, že ve Francii by našel snad nadšených obdivovatelů. Jeho drsná malba, jež připomíná skoro jar mareční obrazy, skutečně uráží ty, kdož jsou zvykli na elegantní štětec a na výběr harmonických odstínů; jeho libovůle vůči kresbě nemůže také hovět francouzskému vkusu; ale ve vlasti má veliký úvěr, poněvadž se tam nehlasá latinský kult výlučné krásy forem. Obdiv, jehož požívá Surikov, má velmi hluboké kořeny. Je známa úcta Rusů k minulosti, což vysvětluje popularnost mistra, jenž maloval s uchvatnou pravdou a energickou vírou obraty z historie schismatu, popravu Střelců za Petra Velikého, Meňšikova ve vězení a útok, podniknutý několika odvážnými Kozáky na nesčíslné hordy divých Sibiřanů.

Ustálil se zvyk jmenovati Nesterova nerozlučně po boku Vasněcově. Opravdu, jeden vyšel z druhého; Nesterov sahá k témuž slohu tak zvanému byzantinskému, a jeho první pokusy nejsou ničím než napodobeninami malby Vasněcovy; později našel svou cestu; jestliže někdy ještě náhodou připomíná svého mistra, velmi často také ukazuje, že se sprostil veškeré závislosti. Dalek jsou snahy po vnějším lesku,

MICHAL NESTEROV.
KRISTOVA NEVĚSTA.

VALENTIN ŠEROV.
PODOBIZNA HUDEBNÍHO
SKLADATELE RIMSKÉHO
—KORSAKOVA.

uchýlil se sám do sebe, nalezl ve své něžné a citlivé duši přízvuky oddané moudrosti a pokoření před Pánem, jež dojmají ruský lid v největší hloubi jeho nitra. Představuje rád mezi smrkovými lesy poustevníky dojaté zpěvem ptáků, v údivu nad kobercí drnu, jež brázdí tajemné potůčky, razící si cestu mechem — poustevníky, jimž vůkolní příroda, třeba chudá, zvěstuje Stvořitele a vnukuje touhu velebiti ho.

Uvažujeme-li o posledním roztržení ruského umění, konstatujeme dvojí proud. Jeden poloakademický, polooficiální (dnes již není umění výlučně akademického), využitkovává cest nedávno opovrhovaných; tíhne k pěstění anekdoty a genu (Vladimír Makovský) nebo předvádí s přesládlou banálností historická témata (Konstantin Makovský); brzo opět vyšnořuje klassickou tradici prostředky obnovené archeologie a vypůjčeným koloritem (Siemiradzki, Bakalovič) ač-li dokonce mu neděkujeme za fádňi a ulízané krajiny bez duše a bez vzduchu (Kryžický, Klever atd.). Na štěstí jako reakce proti této jalové banálnosti stojí tu celá skupina odvážných novotářů, zdravých, silných, kteří hledají inspiraci v životě, jež pozorují s dokonalou povýšeností životní, stranou všech intencí, jež by nebyly čistě uměleckými. Bez odporu, tito noví malíři — většinou z Moskvy — vycházejí od Vasněcova, Řepina, Surikova; směřují k prohloubenějšímu pojmu a zároveň snaží se dáti své technice ráz čistěji lidový: tak Konstantin Korovin a Maljutin; se Šerovem, Levitanem tato technika stává se pevnější, svižnější, skvělejší.

I za hranicemi Ruska může býti Šerov kladen mezi nejlepší portretisty současné. Nikdo se nezmocnil s větší prostotou a přirozeností physiognomie svých modelů. Ukazuje je v intimnosti, bez posy, jak oddávají se svému dennímu zaměstnání. Ještě více než na obrazech Řepinových osoby tu žijí, myslí, pozorují; jejich podobnost je vždy nápadná. Jako kolorista Šerov vítězí též nad svými předchůdci. Tóny jsou tak jasné jako tóny Monetovy v první jeho periodě; jejich vzájemný poměr jest znamenitě správný; kresba je volná, z první ruky, nikdy kroucená. Jeho ženské podobizny uchvacují krajní svěžestí a půvabem úplně seveřanským; nikde nehřeší afektovaností nebo falešnou elegancí; jestliže si zaimprovizuje v oboru krajinářství, tu jeho obrazy venkova vyrovnají se jeho definicím bytostí, neboť stejně dobře chápe a reprodukuje přírodu jako člověka. Při každé příležitosti dovede znamenitě vystihnouti jádro slovanské povahy.

Bývalý mnich, jenž opustil kutnu z lásky k umění — Ma-

ljavín — pustil se na dráhu, kterou slavně kráčí Šerov; silné portréty již zjednaly mu pověst. Dále Levitan*) stal se hlavou skupiny malířů plenairistů, jež má pro Rusko též význam jako škola barbizonská nebo škola impressionistů pro Francii.

Kujindži — lze jej srovnati s nějakým Georges Michelem nebo Paulem Huetem — jest jedním ze zakladatelů ruského krajinářství. Svými výstředními světelnými efekty způsobily jeho studie v uměleckém světě kolem r. 1880 pravou revoluci. Od té doby namaloval velmi málo a při veškeré vděčnosti, povinné novotářům, žasneme nad tímto zastavením ve vývoji jeho mistrovství. Jeho vliv na nové talenty nebyl proto méně rozhodný a blahodárny; naučil nekrášliti již akademicky přírodu a nehráti si před ní na protektora; vyžadoval pokornosti před ní a duše mladistvé a bohaté na netknuté síly.

Dnes plejada krásných talentů zmařila na vždy přízeň, které se nedávno dostávalo pastichům ciziny a dílům pomíjejícího lesku. Mezi těmi umělci největší jest Levitan; jeho význam v ruské škole současné rovná se významu Šerova. Kdo by mohl zapomenouti na jeho Měsíc března, kde vyjádřil s tak velikým štěstím tiché jitření přírody, když se jaro blíží: sníh všude ležící vzbuzuje domněnku o nepřemožitelnosti zimy; zároveň však slunce svítí celým svým leskem, smrky, oděné novou zelení, vrhají na růžovou půdu své modré stíny a vše, i ten starý dřevěný domek zdá se, že se probouzí a omládá. V Cestě za svítu luny jest rozřešen těžký problém, vystihnouti zvláštní a tajemné kouzlo temnoty; pod nebem plným hvězd táhne se do nekonečna pustá cesta, lemovaná stromy, jejichž kmeny

*) Zemřel r. 1900.

podobají se stříbrným větrem, trčícím do noci. Vizte ještě jeho hlavní dílo: Nad věčným odpočinkem: šedivé mraky nakupily se v oblaku; na temeni výšiny, kterou svlažuje kalná řeka, spatřujeme mezi rozkývanými kříži chudobnou hřbitovní kapli.... I mimo tato tři hlavní díla nalézáme v ostatních obrazech Levitanových též důkaz jeho lásky k přírodě a jeho citlivosti; učinil se věrným tlumočnickem citů, jež prožíváme při pohledu na divadla, jež vykouzluje. Nade vše vás uchvacují jeho prostota a jeho upřímnost. Jeho umění má spontanní a upřímný ráz nejkrásnějších stránek Turgeněvových.

Kolem Šerova a Levitana a pod jejich více méně bezprostředním vlivem ubírají se paralelními cestami Perepletčikov, slečna Jakunčikova, Albert Benois*), Ostrouchov, Polěnov, Archipov, Purvit, Konstantion Krovin.

Každý z nich zasloužil by zvláštní studii; neusilují ani o to, položití stranou Konstantina Korovina, poněvadž jest nejenom krajinářem velikého významu, nýbrž i jedním z nejlepších zástupců nového dekorativního umění ruského. Byl požádán o projekt jednoho z pavilonů Ruska a o mnohé ornamentální práce na Světové výstavě. Korovin jest z těch, kteří pokračovali podle příkladu Vasněcova v tendenci přivésti znova ke cti motivy národního slohu. Jest koloristou prvního řádu a jeho tony jsou ty, jež byly vždy oblíbeny v Rusku, a jejich kombinace mají sílu a harmonii, s nimiž se shledáváme na malbách starých budov, na šatech sedláků, jež posud nepodlehly modě. Bratr K. Korovina, Sergěj, rád zobrazuje scény z všedního života; vyjadřuje tu náboženský cit, který svou tendencí stojí mezi Nesterovým sklonem k extasi a prosaickým realismem Rěpinovým. Ke Korovinovi radí se sl. Polěnova, r. 1899 předčasně zemřelá. Vášnivě jsouc oddána umění, hnala se s houževnatostí u ženy řídkou za provedením programu, jež Vasněcov načrtnul. Z těchto studií vznikly nescíslné nábytkové komposice, úchvatné vzory vyšívání, konečně ilustrace ke knihám pro útlou mládež, jež soupeří s nejlepšími komposicemi Schwindovými, Waltera Cranea, Doréa, Grasseta; tak jejich fantastická naivnost jest úchvatná, tak prozrazují správné pochopení dětství.

Jestliže příslušelo Korovinu a sl. Polěnové raziti nový směr aplikovanému umění a lidové ilustraci, nelze při tom opomenouti vlivu, jež měl před několika lety zemřelý hrabě Sologub, ani pomínouti mlčením dva zajímavé umělce, Golovina, sladkého, poetického nadání; dále Maljutina, povahy velmi bizarní, jehož verva často jest bezuzdná a přece velmi okouzlující. Jiní malíři vykazují charakter

VALENTIN ŠEROV.
PODOBIZNA. _____

*) A také autor tohoto článku Alexandr Benois.

méně národní. Vrubel upomíná na Besnarda, jako francouzský mistr dekoratér musil svésti nejednu krutou bitvu proti akademické bastille, vždycky zuřivě brání své zásady; Braz a Lev Bakst jsou portrétisty elegantního světa v rázu Boldiniho a Sargentova. Zcela různým se zdá mladý Petrohradečan, Konst. Somov, jehož výjevy ze starodávného života oživují minulost s intenzitou znamenitou. Jeho oblíbenou periodou jest počátek XIX. století, a vyniká v reprodukování affektace ruské společnosti a sentimentálnosti úplně romantické té doby. Jeho práce dekorativní mají jistou příbuznost svým vzácným kouzlem s pracemi delikátního anglického umělce Condera.

Architektura ruská méně se vymyká rutině, ač hleděla navázati na národní tradici; tentokráte ještě vinu toho nese příliš těžké jho Akademie; chtěli opravit

starý sloh, zušlechtiti jej; celkem se jim podařilo jenho znetvořiti nesprávným a neuměleckým pastichováním dřívějších památek. Někteří se pustili do té tatarské bizarnosti, kterou Vasněcov byl odsoudil, poněvadž cítil, že jest v úplném rozporu s ruským duchem, vážným a klidným. Nutno však stranou položit Kotova, L. Benoise, Pomerancova, kteří, aniž vždy unikli tomuto úskalí, podali aspoň důkaz skutečného vkusu a velikého vědění.

Příliš dlouho trvalo, co Antokolský, zpozděný žák Delarochův, zaujímal v chudé skulptuře ruské vynikající místo. Počínají nás unavovati ty imitace francouzské, zvláště italské, tak oblíbené kolem r. 1850. Sláva Antokolského, všecko k sobě strhující, dlouho zabráňovala uznati umělce zcela jiného rozpětí, Artura Auberta (po rusku:

VALENTIN ŠEROV.
PODOBIZNA SL. M.

IZÁK LEVITAN.
DVA ZIMNÍ MO-
TIVY.

IZÁK LEVITAN
VEČER.

IZÁK LEVITAN.
KRAJINA. ———

Obera), žáka a soupeře Barye. Nic nezaslouží větší pozornosti než jeho studie zvířat a jeho fantastické skupiny. Zbývá konečně kníže Trubeckoj; dovedli-li si získati jméno v cizině, jest to tím, že učenou odvahou svého dláta vyvolává vzpomínku na největšího sochaře naší doby: Augusta Rodina.*)

ALEXANDR BENOIS.

*) Tento článek byl napsán a pro informaci ciziny uveřejněn v »Revue Encyclopédique« r. 1900, v čísle 341. Redakce.

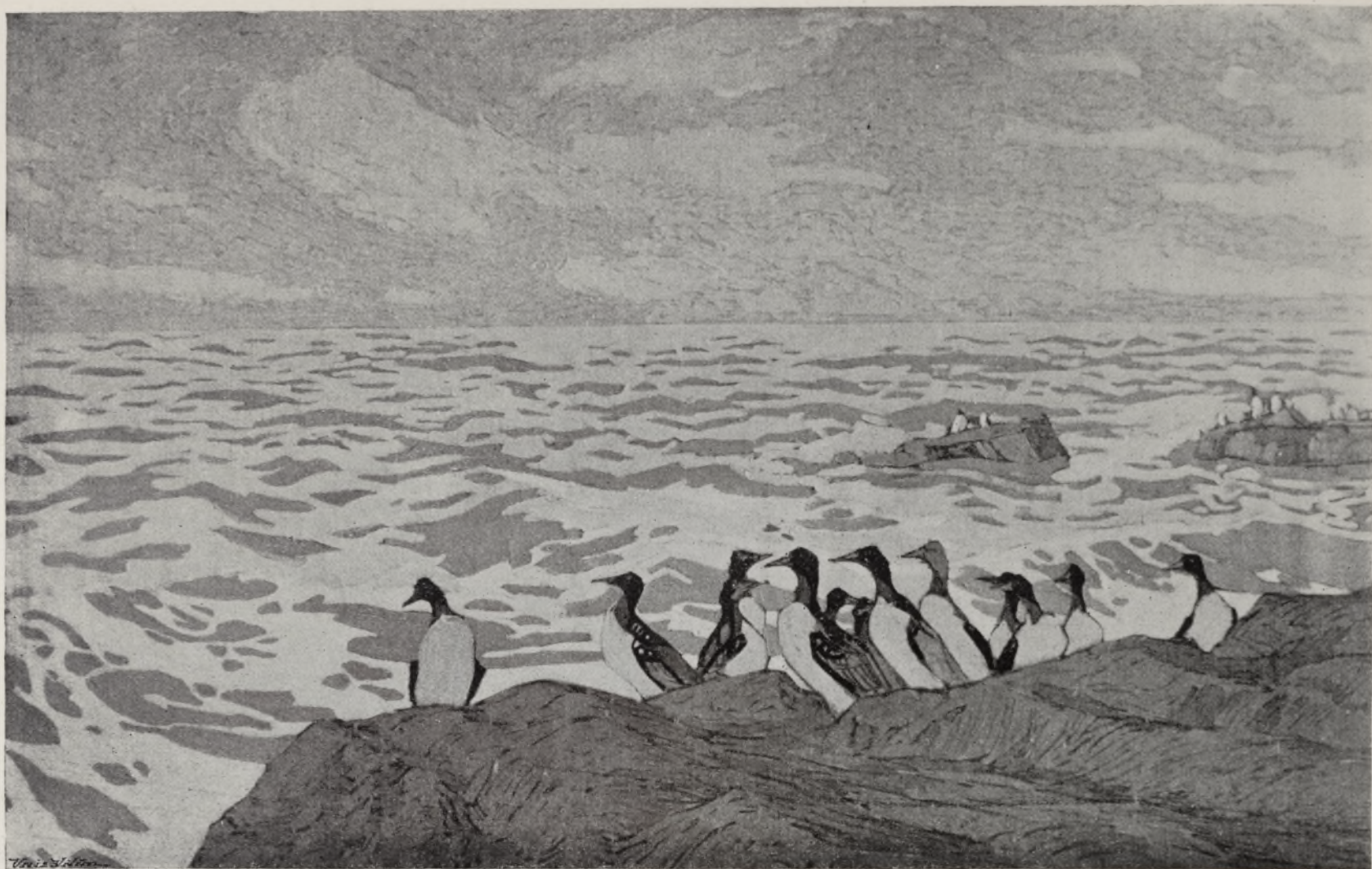

IZÁK LEVITAN.
KRAJINA. —

O NOVEM V RUSKÉM MALÍŘSTVÍ. VOLN. SMĚRUM NAPSAL A. ROSTISLAVOV. Těžkou dobu prožívá ruské malířství. Strašný boj jednotlivých stran, nadávky, výkřiky rozhořčení, posměchy, visící ve vzduchu, „rozhněvaní žreci“ a vykladači, dav, jdoucí za nimi a hotový roztrhat nevinné oběti... Smutné obvyklé to zjevy, červenou nití procházející veškerou historií nejenom umění, ale i lidstva. Nápadná je periodičnost těchto zjevů, opětuující se v dějinách s podivuhodnou pravidelností, nápadný jest věčný tupoumný fanatism přívrženců „starého“ v boji s novým, tím nápadnější, že většině z nich také bylo kdysi bojovati za nové a prožívatí momenty úplně analogické. Dav — stádo, o kterém nestojí za to mluvit; on ani nechápe se ničeho, ani nemá nenávisti, on buď nadává buď vysmívá se passivně. Krutý boj rádí skoro výhradně ve sférách zainteresovaných, a jak už to vždycky bývá, pln jest i smutných i komických episod. Nedávno na př. někteří členové Akademie*) povstali proti uspořádání výstavy časopisu „Mir iskusstva“ v místnostech Akademie, vzavše záminku ze samého uspořádání výstavy, jakoby nebezpečného vzhledem k požáru, a změnivše se takto na čas a dobrovolně na členy požární komise v pravém slova smyslu i v allegorickém; neboť nejenom chtělo se jim předejítí požáru v místnostech, kde nebývá a nemůže být ohně, nýbrž i uhasit ten posvátný oheň, který neumíraje hoří v umění. Kterak objasnit fanatism těch hasičů, do takové směšnosti jdoucí, hasičů, jakoby stojících na stráži umění, těch dobrovolných policajtů; kterak objasnit hrubé nerozumění současnému umění, jehož se dopouští „květ intelligence“, nezřídka mocní představitelé myšlenky a slova, obeznámení s průběhem historie i evoluce člověčenstva? Jak nechápu oni, že zákon věčné evoluce jest zákonem z nejnezměnitelnějších a nejneuprosnějších, že boj s ním jest nesmyslný, že věčné obnovení, věčné střídání forem uměleckých jediné jest přirozené a zákonné? Z podivné nepochopitelnosti snahu po novém v umění objasňují modou, přáním vyzdvihnout

*) Mezi nimi pan Beklemišev, jenž byl nedávno pozván do Prahy za člena umělecké poroty, aby soudil o návrzích na pomník Husův. (Pozn. překl.)

se originalností jednotlivých umělců, jakoby nenadaných a neumělých, jich šarlatánstvím, dotěrností. Mnohým chtělo se, aby se vysmáli novým směrům a proudům v našem malířství jako „komickým zjevům v ruském životě“, jako opičení se podle Západu, pokřtívající je společným jménem dekadentstva. Ale ach, vášnivost a dlouhé trvání boje; rozkol mezi umělci; vznik nového uměleckého organu — časopisu „Mir iskusstva“, honosícího se i hlasitými sympatiemi i hlasitými antipatiemi; vznik nového sdružení pod aegidou tohoto organu, k němuž přidali se někteří velmi silní umělci; vystoupení nejsilnějšího z nich, Sěrova, z členstva nejpopulárnějšího u nás „Tovaryšstva peredvižníků“; větší a větší upadání výstav tohoto tovaryšstva — to jsou symptomy příliš vážné, aby se s nimi nemusilo počítat vážně.

Jakž charakterisovat to, co děje se v nynější dobu v našem umění, snahy a pokusy jednotlivých umělců, ba celé skupiny umělců? Charakterisují slovem „dekadentstvo“; ano, tento výrok přijati v tom smysle, že snaha po nových formách ukazuje na odžívání, úpadek forem starých; ale v tom případě on necharakterisuje podstaty forem nových. A zatím zajímavě jest charakterisovat jmenovitě ji, neboť sotva možno příti se, že úpadek je toliko zdánlivý, že malířství naše prožívá přechodnou dobu, zrovna jako ji prožívalo před 30 lety, kdy zakládalo se sdružení peredvižníků. To, co může býti někdy nezdařilé a nejasně bývá vyjádřeno v pokusech jednotlivých umělců, co jeví se takým nepříjemným a nenáviděným příznakem „starověrcům“ a fanatickým adeptům tak nazývaného „idejného“ umění, co vydáno bývá lacinému posměchu buržoisního davu, jest — svoboda malířství, nastávající i nám, konečné osvobození jeho od okovů akademismu a naturalismu, zvláště pak u nás od jeho podrobování se literatuře, to osvobození, které dávno už dokonáno bylo v západní Evropě, jakmile vystoupili praerafaelité v Anglii, Millet a první impressionisté ve Francii, Menzel a Böcklin v Germanii. U nás, kde pořád ještě vládou s jedné strany ctitelé akademismu, v osobě

a jejich mladých stoupenců, jako Kasatkina, Bogdanova-Bělského a j., počátkem tohoto osvobození možno pokládat objevení se pohádkových obrazů Viktora Vasněcova, krajin mladých ruských krajinářů s Levitanem v čele. Osudem našim jest zůstatí ve všem pozadu za západní Evropou, avšak zdá se, v ničem ještě nezůstali jsme tak pozadu, jako v pochopování a vycitování malířství. Malířství jest, možno-li tak říci, umění sedící mezi dvěma židlemi, poesíí s jedné strany, hudbou s druhé, při čemž naše obecnost ze všech sil se stará přirazit je na židli poesie, ačkoliv mnohem prostší a spravedlivější bylo by podati jemu třetí židli, na niž má plné právo. Ačkoliv naše obecnost jest nepoměrně obeznámenější a vychovanější ve všem, co se týká poesie, ba i hudby, však v soudech svých o malířství vyznamenává se největší nenuceností a drzostí, podporováno jsouc většinou zrovna takými nevědomými uměleckými kritiky, kterým nedostalo se nijakého uměleckého vzdělání, a velkým i drobným tiskem. Naše obecnost *) nepochopuje ani hudebního malířství, harmonie tonů, linií, kresby, ani podstaty daru tvůrčího, tak nazývané u nás techniky, kterou mnozí rozumějí zároveň i vyjádření formy i způsob podání umělce a kterou nezřídka přirovnávají k řemeslu ševcovskému neb krejčovskému, ani co značí individualnost. Nepochopuje, že v nejprostším, ale v talentním a originalním malířském podání nejprostšího předmětu v přírodě vyjadřuje se jasně vědomá a tvůrčí práce lidského ducha, že ono samo sebou jest dojmavé, krásné, hlubokolidské, v sobě samém že uzavírá i obsah. Obecnost, nepochopujíc hlavních elementů malířství, oceňuje toliko jeho literární stránku, toliko tak zvaný obsah ve smyslu sujetu, jež přede vším hledá v obrazech... Po smutném akademismu a vrískavých fanfarách Brjullovových a jeho následovníků nový směr realistický, jež „předvižnickové“ vnesli do našeho malířství, nemohl neočarovat a nestrhnout k sobě všeobecné sympatie. V tu dobu zdálo se, že i u nás zjevilo se konečně svérzné malířství, nepozorovali, že ono příliš záhy poddalo se vlivu literatury a vleklo se za ní, že „páchne literaturou“ po slovech Turgeněva.

Novému pokolení umělců odporu jsou všelike okovy, všelike podřízenost malířství; oni cítí veškeru sílu, veškeren půvab, veškeru samostatnost umění malířského a pochopují, že umění jest jenom tehdy uměním, když jest svobodno, nezávislé, samostatné ve svých cílech a oborech.

*) Tyto rány páně spisovatelovy dopadají sice na ruské kožichy, ale v Čechách pod leckterou čamarou zbude modřina. (Pozn. překl.)

KONST. KOROVIN.
HAMMERFEST. —
(SEVERNÍ ZÁŘ). —

KONST. KOROVIN.
ŠPANĚLKY. ———

Dychtivě hledají tvoření upřímného, svobodného.

V jaké konečné formě projeví se u nás svoboda malířství, neznámo, ale nepochybně, že počín v tomto díle přináležejí kroužku umělců, účastníků výstav časopisu „Mir iskusstva“, že budoucí život umění prozatím jest jmenovitě zde. Strašný boj bude probíhat novému sdružení zvláště proto, že cílem jeho — umění čisté, panenské a svobodné, a obecenstvo naše nepochopuje, necení, nemiluje této Popelky mezi ostatními uměními. Nic není lehčího než šklebit se a vysmívat se čemukoliv, tím více dekadentství, zahrnutému posměchy a klevetami, za jehož představitele pokládají „Mir iskusstva“ a houfec umělců, skupivších se okolo něho; avšak nelze nerozčítovat se hluboce nespravedlivým chováním obecnictva k výstavám tohoto sdružení, obyčejně v celku zavrhaným a vysmívaným, chováním prostým jakékoliv vmýšlivosti a seriosnosti, zvláště k třetí jeho výstavě nedávno zavřené. Došly sice na ni práce slabé, nezdařilé nebo přemrštěné, avšak ohromnou většinou

K. KOROVIN A N.
DOŠEKIN. DEKOR.
PANNEAU PRO VY-
STAVU V NIŽNÍM
NOVGORODĚ 1896.

vystavené obrazy byly buď přímo výborné, buď více méně dobré, zdařilé, konečně práce obyčejné, nijak nevyzývající k posměchu, vždyť většina účastníků této výstavy, jakož i všech výstav předcházejících, jsou umělci s jmény velmi silnými a známými. Dostačí jmenovat Sěrova, zemřelého Levitana, Nesterova, Apol. Vasněcova, Korovina, Pasternaka, Obara (Auberta), knížete Trubeckého, jichž pouhé účastenství mluví o zajímavosti nových výstav; jména tato přináležejí netoliko nadaným, ale i svobodným, originalním umělcům.

Na štěstí pro nové sdružení postavil se mu v čelo takový umělec prvního řádu, výborný, beze sporu ode všech zdá se táborů uznávaný, jako jest Sěrov. Fakt jeho vystoupení z členstva Tovaryšstva předvízných výstav a přistoupení k novému sdružení časopisu „Mir iskusstva“ je příliš významný a výmluvný. Sěrov je umělec příliš smělý, svobodný, aby sám z prvních nevytříbil, kde v nynější dobu pravda jest v malířství. „Starověrci“ bědují, rmoutí se z tohoto přestoupení, nemohouce toho pochopiti, a zcela nadarmo. Ze samého počátku své činnosti Sěrov prokázal nejenom ohromné nadání, ale i podivuhodný cit, porozumění malířství, jeho podstatě. Jsa rozkošným, nejjemnějším koloristou, skvostným kreslířem (rozumí se ne v akademickém smyslu dřevěné a takřka primitivní pravidelnosti), vládnoucím podivuhodně vzácnou technikou, svobodně oddává se

svému řemeslu, umění i nadšení, vytváří rozkošné, nevymyšlené věci, které skutečně jakoby se byly vylily, a zarmucuje své nevolné ctitele ze „starověrců“ a hlubokomyslné tupce tím, že dosud nenamaloval ani jednoho obrazu, „který by měl obsah“. Nečasto přihodí se vidět na výstavách takové živé, podivuhodně provedené obrazy jako jeho akvarely „Výjezd carevny Alžběty Petrovny“ a neveliký obraz „Na říčce“. Půvabu jeho podobizen nelze se nepoddati, ale i u něho nemnoho jest takých smělých, čarovných, v malířském vzhledě vzácných a originalních prací, jako jest podobizna sl. Botkinové na poslední výstavě, a takých krásných podobizen, jako podobizna Hosudara (Mikuláše II.).

Posmrtná výstava druhého našeho velikého umělce, zesnulého Levitana, ne nadarmo byla uspořádána a otevřena současně s výstavou „Mira iskusstva“. Zemřelý byl rovněž umělec až do špičky nehtu, sympatisoval s novým sdružením, účastnil se všech jeho výstav a jak vidět, možná, kdyby smrt nebyla mu zabránila, že by byl načisto přešel do jeho řad. Třetí velice silný umělec, Nesterov, jest také účastníkem výstav „Mira iskusstva“ od samého jich založení. Mnohé jeho skizze pro chrám v Abas-Tumaně jsou proniknuty jakýmsi zvláštním, poněkud měkkým, ba snad ženským půvabem, podivnou harmonií, vzácnou prostotou fantazie.*)

*) O Nesterovu, jakož i o Sěrovu viz Vol. Směry IV., str. 160—161.

KONST. KOROVIN A
BARON KLODT. —
DEKOR. PANNEAU
PRO SVĚT.VÝSTAVU
V PAŘÍŽI R. 1900.

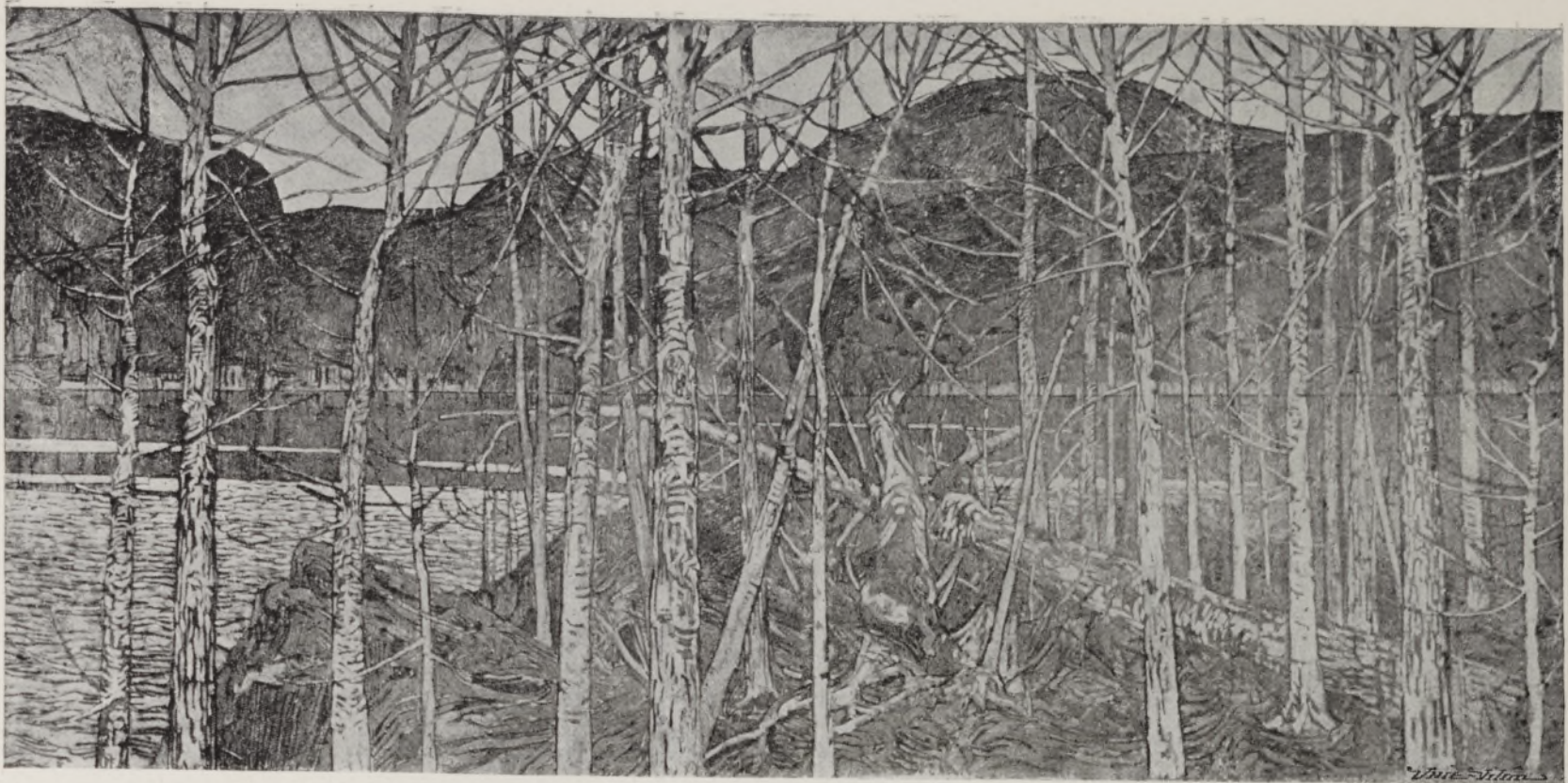

Avšak nikomu z mladých umělců nebylo souzeno, zdá se, nadělat tolik hluku, jako Maljavinu. Nevědomost, hrubost, nechápavost obecnstva zvláště ostře projevují se v jeho vztazích k pracím tohoto nadaného umělce. Nespravedlnost vzhledem k němu hluboko rozčiluje. Posměšky z „Maljavinských mazanic“ staly se div ne všeobecným pořekadlem. Avšak co může chápat v „mazanicích“ obecnstvo, které se ještě nenaučilo dívat na obrazy, které na výstavách ne tak se dívá, jako čichá, pro které skutečně bylo by třeba postavit barriery před obrazy. Jaká to nekonečná bezceremonnost, kterou možno objasnit toliko krajní nevědomostí, vtírat se v intimní stránku tvořivosti a řemesla umělce, div nepředepisovat jemu, aby užíval těch a ne jiných štětců. Na poslední výstavě i v obecnstvu i v tisku vyzývala málem všeobecnou pohanu podobizna Řěpina od Maljavina, a zatím

nehledíc snad na obvyklé u Maljavina chyby v kresbě a nepečlivost vzhledem ku proporcím, je to nejvýbornější a nejoriginálnější podobizna, ovšem příliš nebanální, bez obvyklého „portretního“ osvětlení a pózování, ba více, je to vůbec zajímavý obraz, kde vyobrazen umělec unavený, umělec na sklonku své činnosti. Nemluvím už o živoucnosti, smělosti v provedení, půvabu a věrnosti celkového tónu, ani o výborných jemných jednotlivých podrobnostech kresby

K. KOROVIN A A. GOLOVIN. DETAILY RUSKÉ VESNICE NA VÝSTAVĚ V PAŘÍŽI R. 1900.

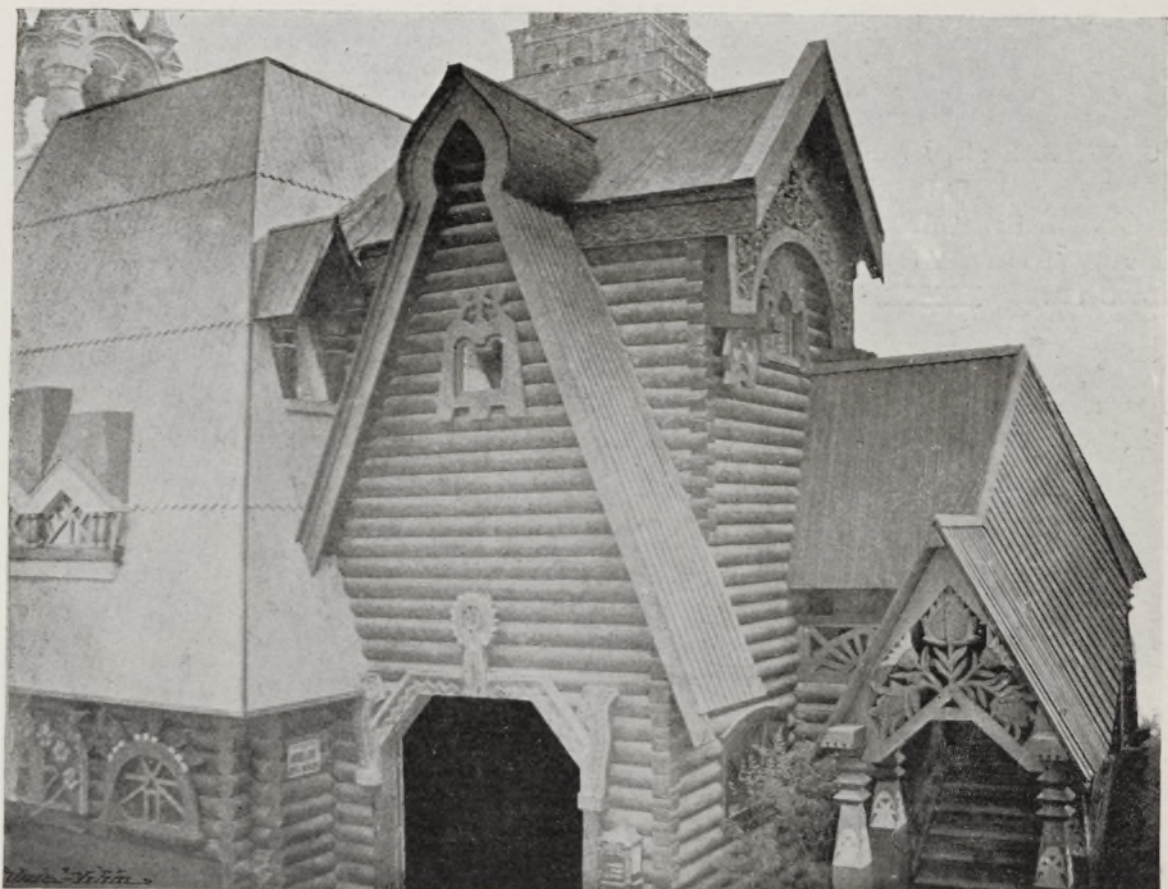

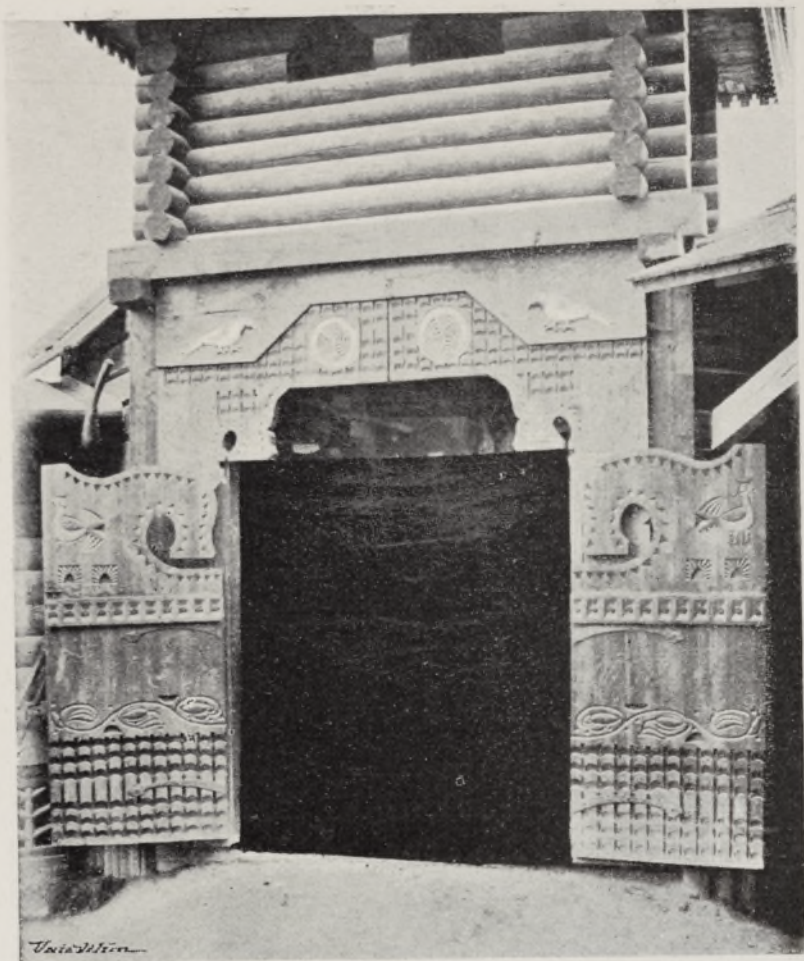
a malby, na př. zápěstí. Maljavin jest umělec z našich nejsmělejších a nejsvobodnějších, pročť patrně mu také předpovídají smutnou budoucnost. Nadanost kypí jako zřídlo v jeho přesilné, svobodné tvořivosti, v jeho výjimečném daru tvůrčím, v té neobyčejné živoucnosti, kterou on vdechuje svým nejrozsáhlejší věcem, v tom naprostém pohrdání ustálenými formami, jaké jeví se v jeho pracích.

Velmi zajímavý umělec, originalní a zcela ojediněle u nás stojící, je Somov, také svobodně poddávající se svým náklonnostem, jakoby se byl zamiloval do naivní doby našich prababiček začátku uplynulého právě století, a hledící svérázně vyjádřit ji v její veškeré originalní primitivnosti. Z jeho obrazů obzvláště zajímavá byla umělecká, poetická, čarovná svým pojetím „Bílá noc“, žel, že s některými zarážejícími podrobnostmi u vypracování. Tomuto umělci nelze upřítí

uměleckých úmyslů, upřímnosti jeho náklonností, schopnosti v pronikání, nadání, pomocí kteréhož dává cítit všechny ty vlastnosti; avšak od některých jeho prací odpuzuje mnohé diletantism a jakási jakoby zamýšlená karikaturní naivnost.

Vynikající nadanost a vkus Korovinův, zdá se, nikdo nepopírá; obé tak jasně projevuje se v dekorativních paneaux, která byla vystavena na Světové výstavě pařížské, zvláště v motivech severních a sibiřských.

Znamenitým umělcem jest Alexandr Benois, obdařený velikým vkusem a uměním. Všecky jeho studie, zobrazující různá místa v Petergofě, jsou velmi zajímavavy, a ve všech vystupuje plná svoboda i pojetí i provedení umělcova.

Pozoruhodny jsou ještě práce Vrubelovy, Purvitovy, Ruščicovy, Bakstovy a jiných.

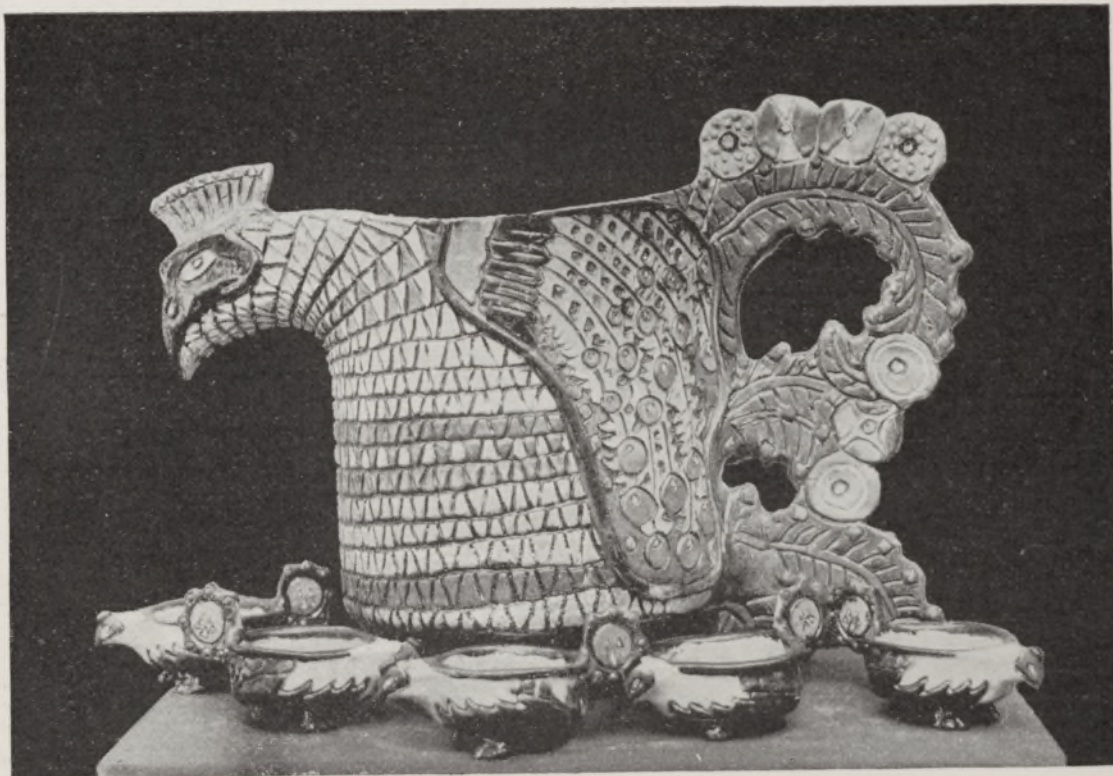
Skulpturní díla knížete Trubeckého jeví podivuhodné nadání a vyznamenávají se originalním půvabem podání a jakousi podivnou svěžestí a bezprostředností práce. Bohužel, vyjadřuje smělou a zdánlivě nepečlivou modelací podivuhodné jemnosti formy a vdechuje neobyčejnou živoucnost svým výtvorům, jako na př. „Děvčátku“ na poslední výstavě, on nezřídka skoro úmyslně je nepečliv v podání silných podrobností formy. Velmi mnoho zajímavého, pěkného a originalního je ve výšivkách slečen Jakuncíkové a Davydové.

Co mohlo vyzvat hromadný odsudek a posměch z výstavy — podotýkám, překrásně uspořádané — těžko pochopit. Nedostatek šablony? Příliš záhy přivěšená známka dekadentstva? Šablony a známky skutečně hrají ohromnou úlohu při úsudcích našeho obecenstva; ale vždyť nelze do takové míry necítit svěžestí, originalnosti, půvabnosti svobodné malby, které zcela jistě se tu projevovaly. Vždyť při hlubším přemýšlení, při láskyplném a nestranném poměru k umění i nezdařilé pokusy o nové musejí se jeviti ne směšnými, nýbrž dojemnými.

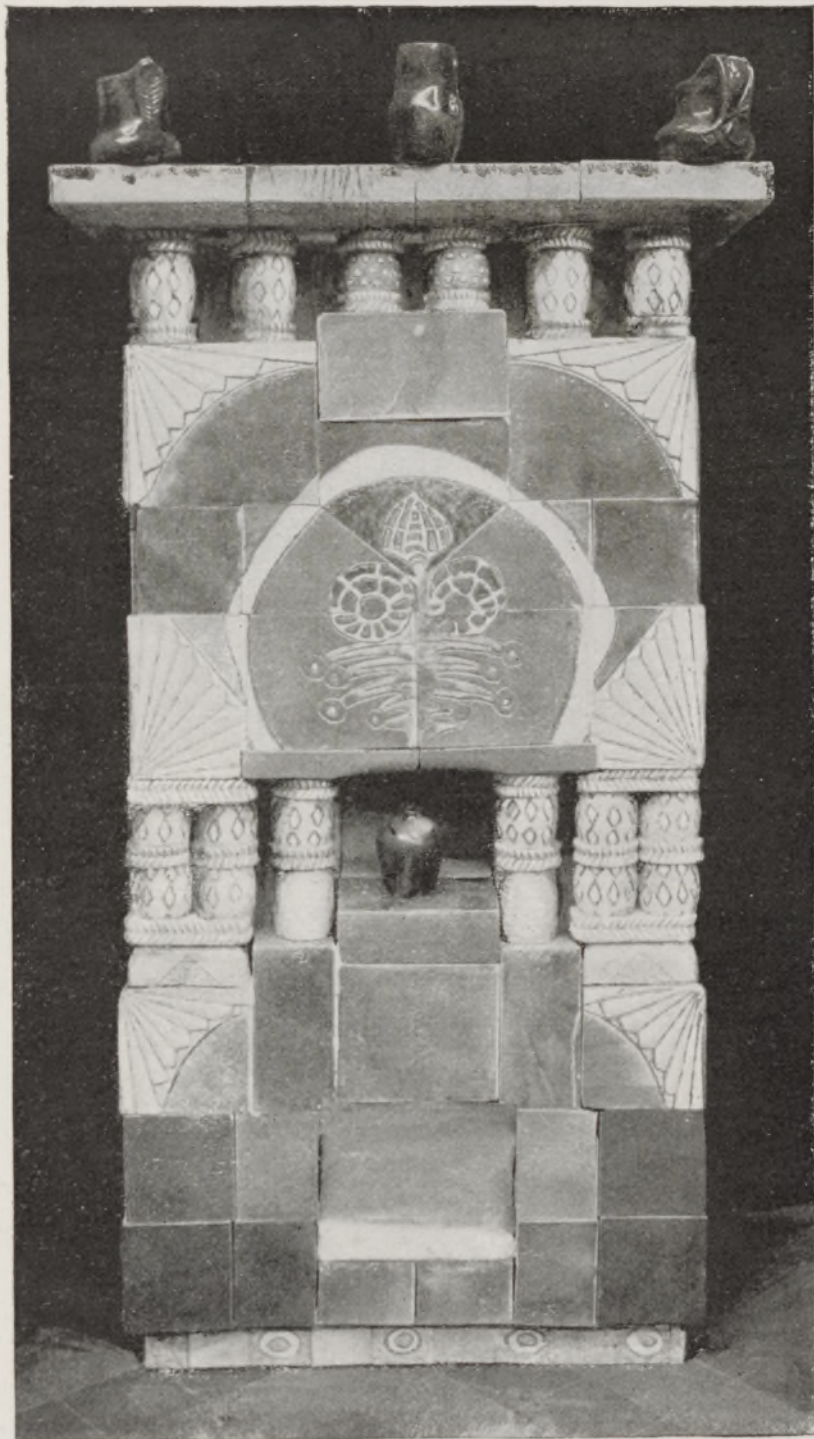
Třeba toliko říci, aby chování obecenstva nelekalo umělce, aby rostl počet svobodných umělců, aby co nejdříve dokázali počtem i silou, že jsou na pravé cestě; že směšni jsou ti, kdo smějí se jim; že jsou rytíři, směle jdoucí osvobodit čarovnou carevnu — malbu z drápů stohlavého netvora — buržoasního davu a tupoumných fanatiků „starého“.

(Z ruského rukopisu přel. F. T.)

KONST. KOROVIN A ALEX. GOLOVIN. DETAIL „RUSKÉ VESNICE“ NA SVĚTOVÉ VÝSTAVĚ V PAŘÍŽI ROKU 1900.

ALEXANDR GOLOVIN. BRATINA. (MAJOLIKA).

ALEXANDR GOLOVIN.
MAJOLIKOVÁ MÍSA A
KAMNA.

 S. MALJUTIN.
ČAJNICE.

— S. MALJUTIN.
ZLATÝ KOHOUTEK,
(ILLUSTRACE K PO-
HÁDCE). —

S. MALJUTIN.
DVOREK. —

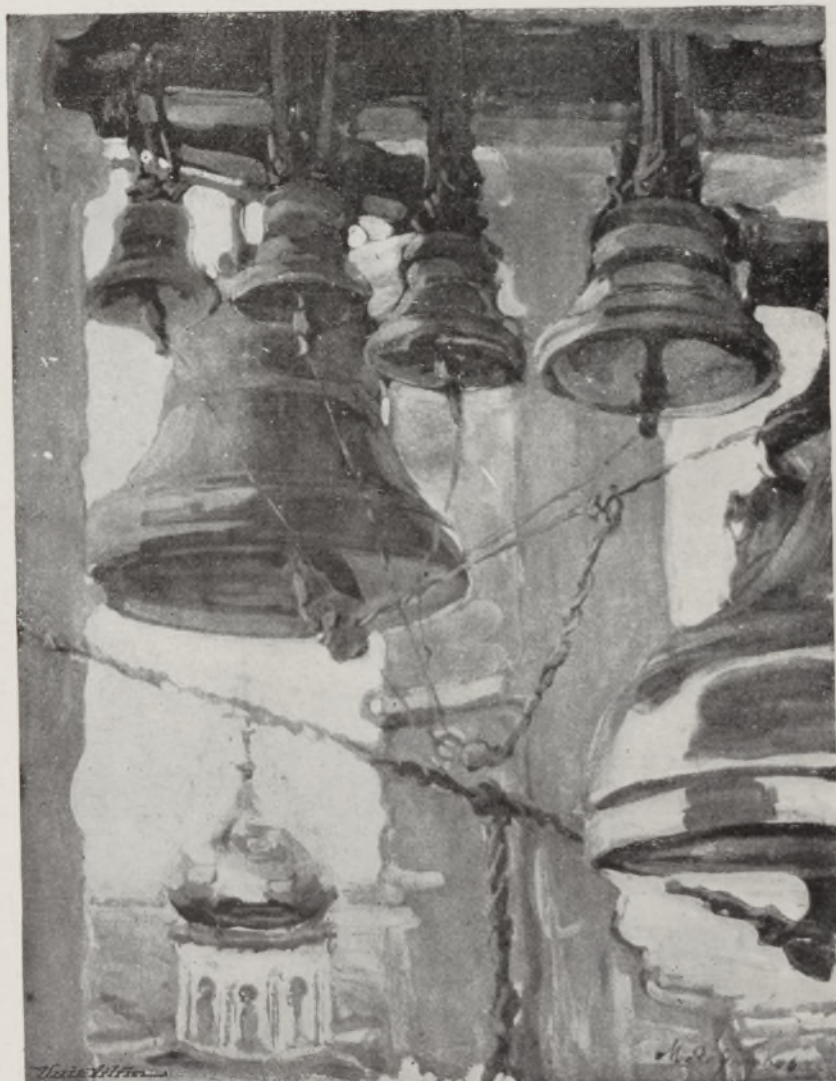
APOLLINARIJ VASNĚCOV.
MOSKVA V XVII. STOL. A
DEKORATIVNÍ PANEAU.

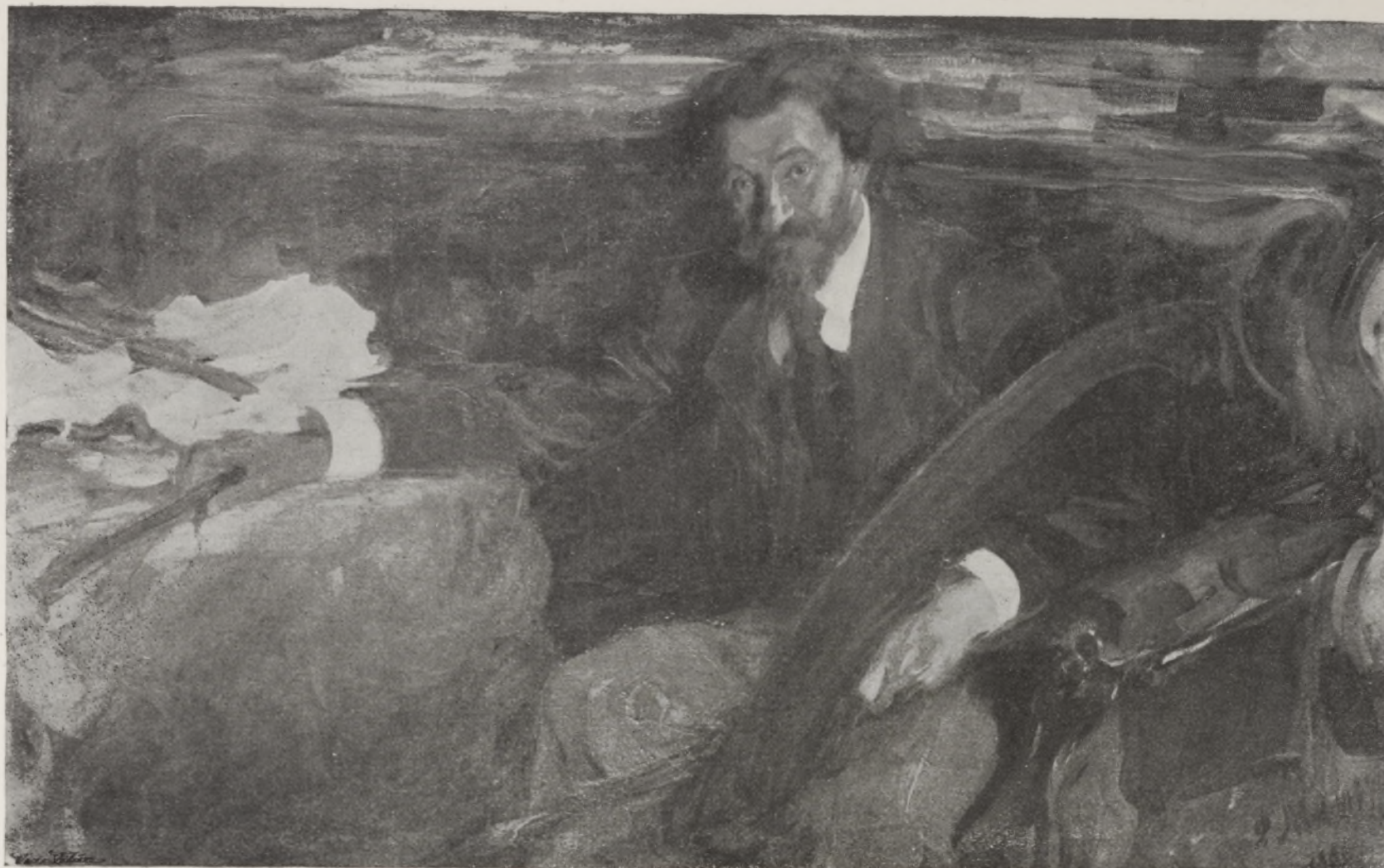

MARIE JAKUNČIKOVÁ.
DVĚ STUDIE. ———

NOVINKY Z LITERATURY RUSKE. — Činnost nového sdružení ruských umělců, kteří seskupili se okolo časopisu „Mir iskusstva“, jest velmi živá a mnohostranná. Jakási bujná organisatorská síla v něm působí a šťastná ruka. Cítit je, ale jmen neslyšeti. Půl třetího roku teprve sdružení to trvá, a výsledky jsou nad očekávání utěšené. Mladost, nadšená pracovitost, energie, rozhlíživost po celém světě umění s horoucím přáním, aby jen tím krásněji zasvítíl domácí svět umění — to všecko musí vésti k příznivým výsledkům, jestli — ano, jestli . . . Jinde též jsou mládi, nadšení, pracoviti, rozhlíživí, hoří jen po činnosti, ale okolí jejich nedopřává jim této jásočné činnosti. Pan Rostislavov stěžuje si v předcházejícím článku do ruského obecenstva, totiž do ruské intelligence, jak nedostává se jí uměleckého vychování. Věříme mu a vysvětlujeme si to mnohem klidněji, nechtíce nikterak a v ničem ubíratí síly jeho nespokojenosti. Taková nespokojenost je svatá. Ale při veškeré té nespokojenosti časopis „Mir iskusstva“ oznamuje, že prvá tři čísla letošního ročníku jsou úplně rozebrána. Jinde, na př. v Čechách, nemohou se něčím podobným pochlubití.

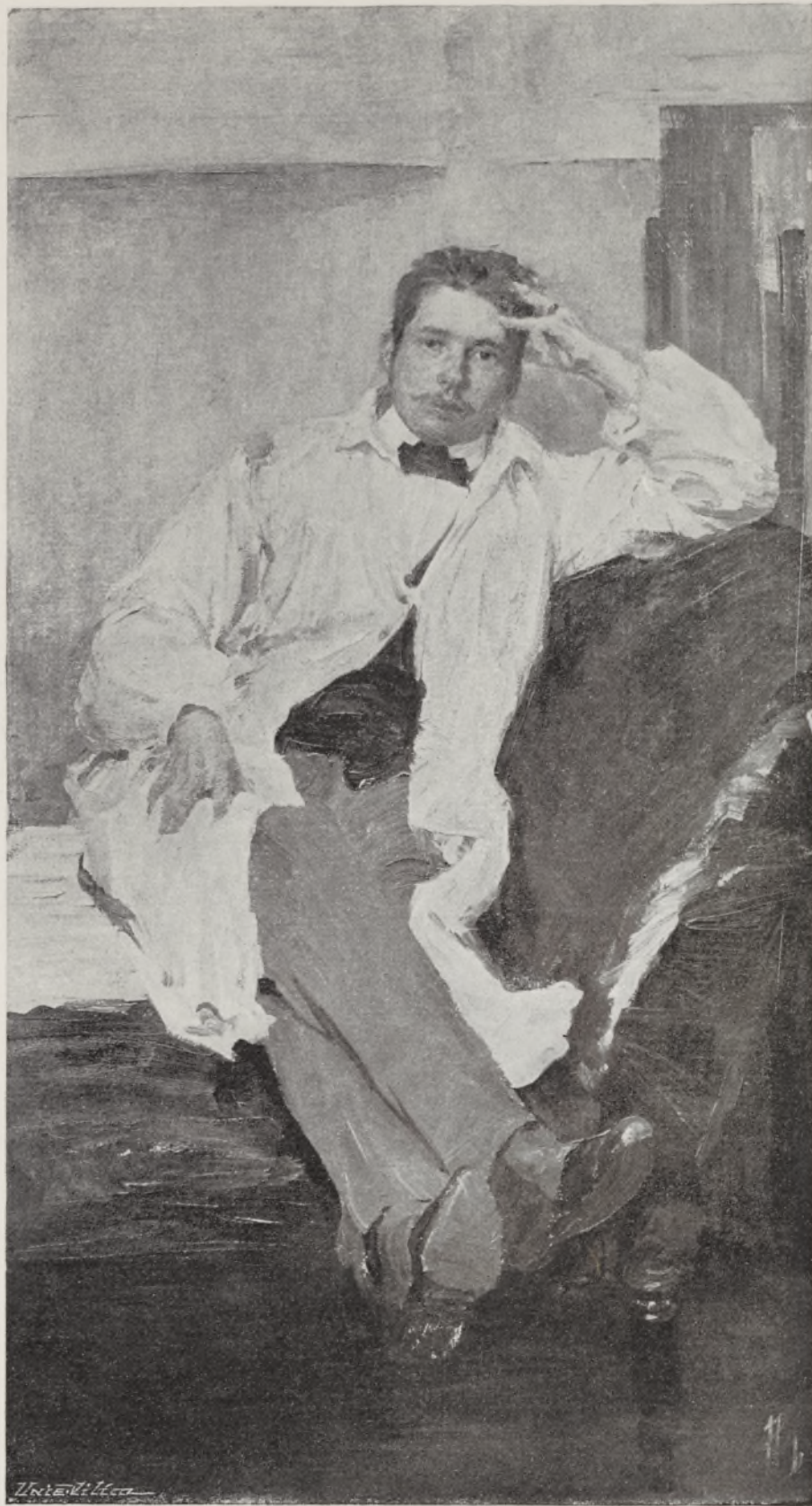
Vedle svého časopisu a svých tří znamenitých výstav nové sdružení může se vykázati řadou uměleckých publikací, jež buď samo podniklo, buď dalo k nim popud a vydatně k nim přispělo. Zvýšení umělecké úrovně jest jeho heslem. A heslo to vnášejí do veškerého života. „Mir iskusstva“ (Svět umění) je toho především dokladem. Už loni jsme časopis ten doporučili, a úsudek náš o něm každé nové číslo potvrzuje. Nejnovější číslo, páté, na př. je trefnou

FILIP MALJAVIN.
PODOBIZNA MA-
LÍŘE I. J. RĚPINA.
— PODOBIZNA.

FILIP MALJAVIN.
PODOBIZNA MA-
LÍŘE SOMOVA.

odpovědí anglickému „Studiu“. Loňské foliantové zimní číslo „Studia“ přineslo, jak známo, ukázky moderního umění kreslířského s přehojným množstvím perokreseb umělců anglických, amerických, francouzských, belgických, německých, skandinávských a finských. O Slované ani zmínky. Že by mezi nimi Rusové a Češové měli vyspělé umělce kreslíře, o tom se tam Evropan a Američan nedočel. Snad není v této neúplnosti strannictví, ale nedostatek je v ní. „Mir iskusstva“ ukázal teď znovu, jaké má umělce kreslíře v Bakstovi, Benoisovi, Bilibinovi, Somovu, Lanceray, co nálady jest v jejich kresbách, co harmonie v jejich liniích, co vkusu je v celém provedení. Po této odpovědi ruské dojde zajisté na odpověď českou.

Výzdobě knihy mnozí umělci tohoto sdružení věnují zvláštní péči. A v první řadě knížkám pro mládež. Skvostný počátek učinila sl. Helena Dmitrijevna Polěnova svými ilustracemi k pohádkám, plnými pohádkového kouzla, dětskosti a naivnosti, tak zdravě zachycené, bez nejmenšího přeslázování, bez strojenosti a úmyslnosti. „Mir iskusstva“ věnoval jim v I. ročníku celé číslo; byly tam i velmi krásné barevné přílohy, v nichž pohádkovost ještě více vystoupila. O sobě dosud v pohádkových knížkách kresby ty nevyšly. Několik jich čtenář uvidí i v tomto čísle „V. Směrů.“ S. Maljutin ilustroval několik

knížek pro mládež, jež vydal Mamontov v Moskvě, a chystá řadu nových pro téhož nakladatele. Maljutin ilustruje všecko barevně a zcela svým způsobem, originalním a šťastným. Kde může zobrazit pohádkovou nádheru, na př. carského zámku, města, loďstva, činí to ku podivu suggestivně a při tom prostě. Dosud vyšly: Puškinova „Pohádka o caru Saltanovi“, přímo nádherně vyzdobená barvami a zlatem, pomyslíte-li, že krámská cena její jest 25 kopějek! — „Aj, du-du!“, sbírka popěveků a drobných pohádek, hlavně ze života zvířecího, s kresbami provanutými srdečným humorem (20 kop.). „V sonnom carstvě“, a „Gorodok“, veršované pohádky (50 kop.). — Puškinův „Ruslan a Ludmila“ (10 rublů), s dobrými obrázky, ale ohromného formátu, s nímž těžko se sprátnit.

K. Somov vyzdobil rozkošnou kresbou obálku sborníku „Sěvernyje cvěty“. Je v ní jemná elegance a něha přímo panenská.

Alexandr Benois, malíř a kritik, z předních spolupracovníků „Mira isk.“, přenesl značnou část své činnosti do Císařské společnosti pro podporování umění. Tato společnost vydávala po 2 léta s velkým nákladem časopis „Iskusstvo i Chu-

K. SOMOV. —
PROCHÁZKA.

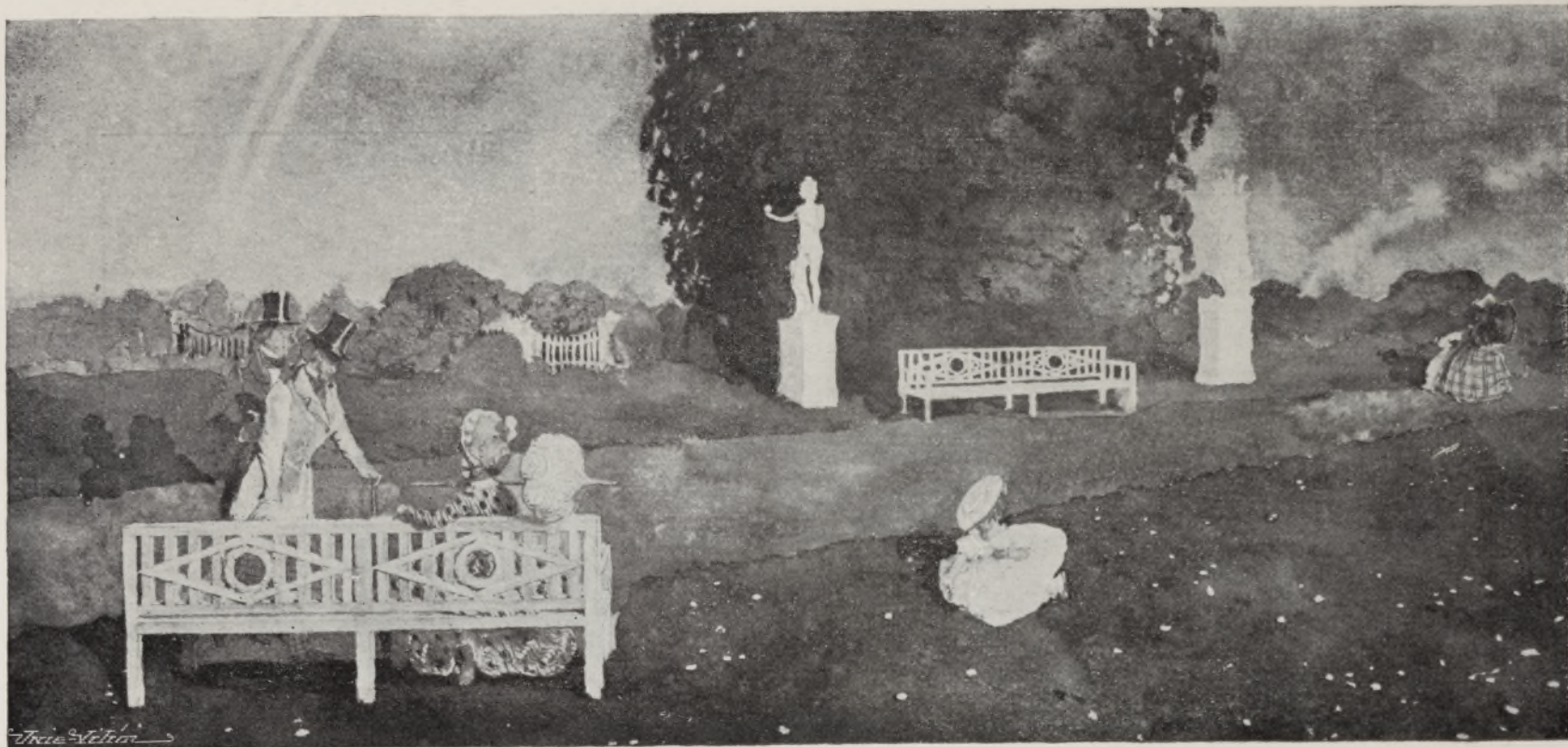
— K. SOMOV
V PARKU. —
OSTROV LÁSKY.

© 1914 S. P. K.

K. SOMOV
DUHA. —

K. SOMOV.
PO BOUŘI.

dožestvennaja promyšlenost“ (Umění a Umělecký průmysl), jehož redakce měla zajisté dobrou vůli, ale slabé síly. Časopis byl strakatinou, bez pevného stanoviska, bez určitých zásad, bez oplodňující iniciativy. Loni společnost nabídla redakci p. Alexandru Benois, jenž ji přijal a navrhl radikální přeměnu: místo časopisu — neboť vedle „Mira isk.“ bylo zbytečno vydávat zatím časopis druhý — vydávat výběr uměleckých památek na Rusi, domácích i cizích, v pěkných reprodukcích a se stručným vysvětlujícím textem. Plán přijat, a tak od ledna t. r. vycházejí „Chudožestvennyja Sokrovišča Rossiji“ (Umělecké poklady Ruska), měsíčně sešit o 12 listech mimo textovou přílohu. Dosud vyšlých 60 listů přináší zajímavé a překvapující ukázky starého umění stavitelského, starých dřevorezů ruských, výšivek, prací kovoliteckých, zlatnických, emailovaných, ukázky z bohatých galerií veřejných i soukromých, malby i skulptury původu domácího i cizího. Publikace velmi poučná pro každého. (Do ciziny ročně 10 r.)

Týž umělec kritik vydává ilustrované dějiny malířství ruského „Istorija russkoj živopisi“, o které jsme se už v těchto listech zmínili. Bude to důkladná kniha, ačkoliv je to jen vložka do III. dílu Mutherových „Dějin malířství v 19. věku“. (Celý tento ruský Muther — 10 rublů!)

Nákladem časopisu „Mir isk.“ vyšel „Albom litografij russkich chudožnikov“, v němž zastoupeni jsou Šerov, Bakst, Benois, Jakuncikova a j. (3 r.)

Týmž nákladem vyšla nádherná publikace věnovaná památce předčasně zemřelého krajináře I. Levitana. 25 fotogravur (za 20 r.) s jeho krajin, těch intimních ruských krajin, jichž půvab a poesii on tak nevýslovně jemně vystihoval a zachycoval. Čím chudším kraj ruský se mu jevil, s tím větší láskou on k němu lnul a vroucností. Viděli jsme to i na čtyřech jeho ruských krajinách na pražské výstavě předvižníků, na př. na „Podzimu v ruské vesnici“. Levitan krajinář zdál se mi publikánem, skromně se kořícím před rodnou Přírodou a šeptajícím: „Pane, nejsem hoden, abych vešel pod střechu tvou“; publikánem vedle houfu krajinářů farizejů, pyšně volajících před oltářem Přírody: „Já — já — já! . . .“

Podobná nákladná publikace (týmž nákladem) připravuje se starému mistru ruskému, slavnému portretistovi Levickému, jež kritika staví vedle Reynoldsa a Gainsborougha.

Konečně redakci p. Sergěje Džagileva redaktora a vydavatele „Mira iskusstva“, vyšel Katalog Imperatorskich Teatrov, velmi vkusně vypravený, s četnými uměleckými přílohami, podobiznami vynikajících členů carské činohry i opery od Řěpina, Šerova, Braza a j., s ukázkami dekorativních prací Somova, Baksta i s poučnými statěmi. (5 r. — 3 díly.)

F. T.

E. LANCERAY.
V BRETAGNI.

ALEX. BENOIS.
Z PETERGOF-
SKÉHO PARKU

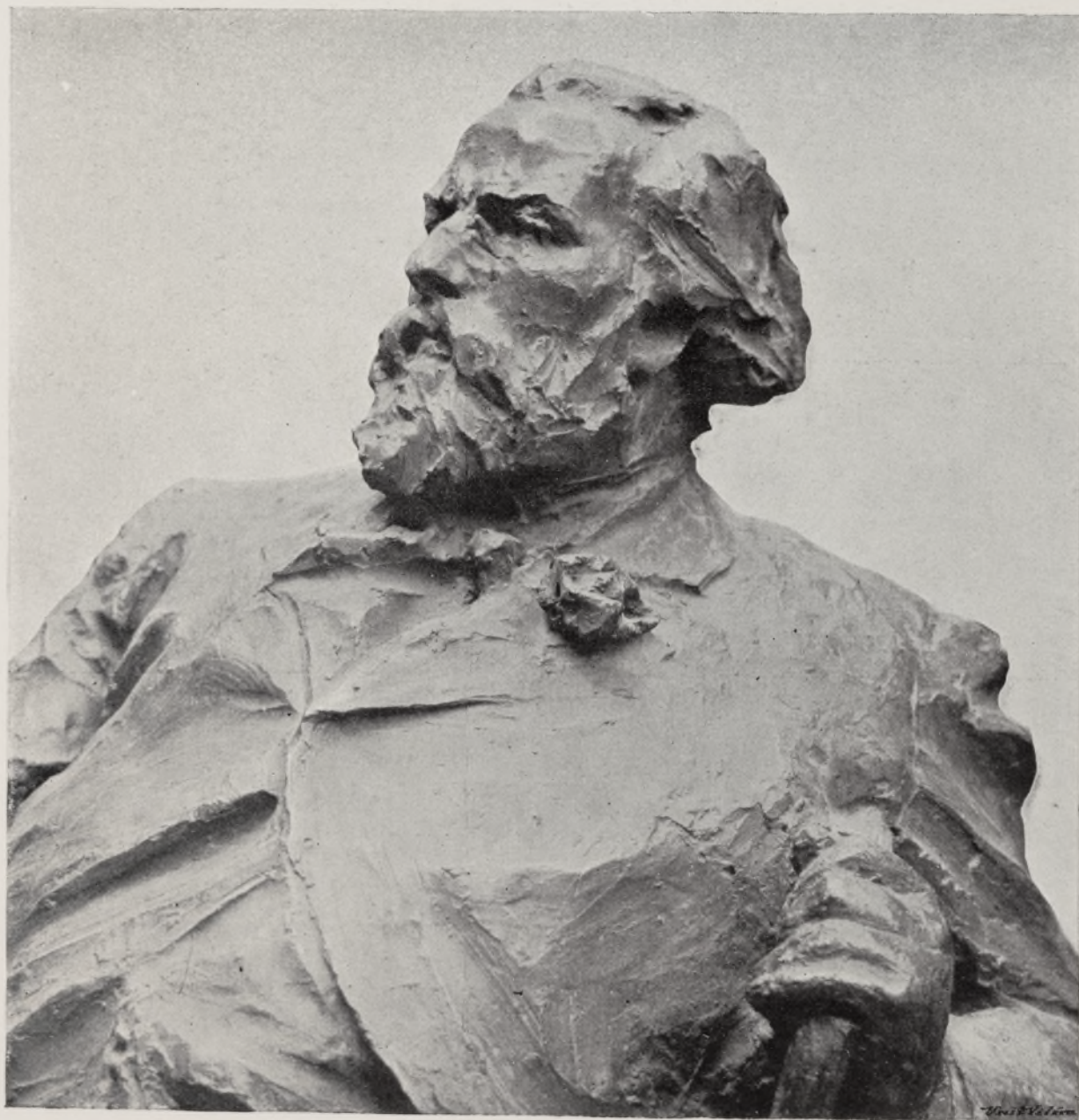
M. VRUBEL.
FRESKA CHRÁMU KI-
RILOVSKÉHO V KIJE-
VĚ A MAJOLIKOVÁ
MÍSA.

KNÍŽE P. TRUBECKOJ.
PODOBIZNA KNÍŽETE
GOLICYNA.

KNÍŽE P. TRUBECKOJ.
DVĚ SOŠKY A DETAIL
PODOBIZNY KNÍŽETE
GOLICYNA.

ZPRÁVY A POZNAMKY. —
K UŽŠÍ KONKURENCI NA PO-
mník Palackého, jak známo, vyzváni
sochaři St. Sucharda a L. Šaloun. Porota
sestavající ze sochařů C. Kloučka a Fr.
Hergesela, malíře V. Hynaise a architektů
F. Wiehla a F. Roštlapila rozhodla
dne 4. července t. r. jednohlasně ve pro-
spěch návrhu St. Suchardy a doporučila
jej beze změny ku provedení.

UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÉ MU-
seum obchodní a živnostenské komory
vypisuje soutěž na provedení násle-

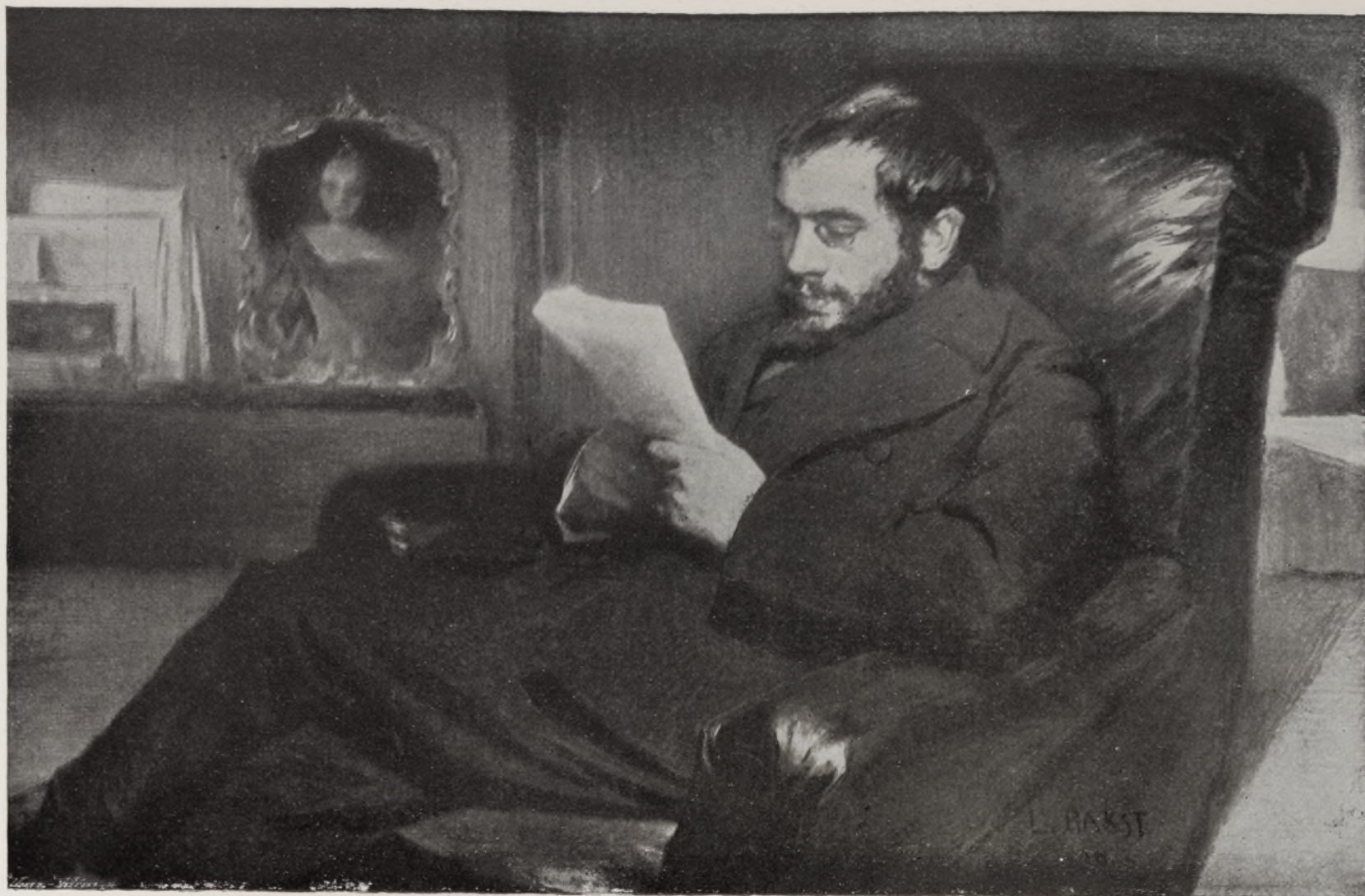
dujících předmětů uměl. průmyslu.
1. Kalamář na misce, pro dámský psací
stolek, ve stříbře tepaný (vnitřní kalamář
skleněný). Průměr misky asi 20 cm.
První cena: dvě stě padesát korun;
druhá: sto osmdesát korun; a třetí:
sto korun. 2. Skříňka na skvosty, dře-
věná, ploše dřevem vykládaná (intarso-
vaná). Také vnitřek víka budiž intar-
sován. Rozměry asi: délka 30, šířka 16,
výška 16 cm. První cena: dvě stě korun;
druhá cena: stopadesát korun, třetí cena:
osmdesát korun. 3. Návrh papírové ta-

KNÍŽE P. TRUBECKOJ.
LEV N. TOLSTOJ. —

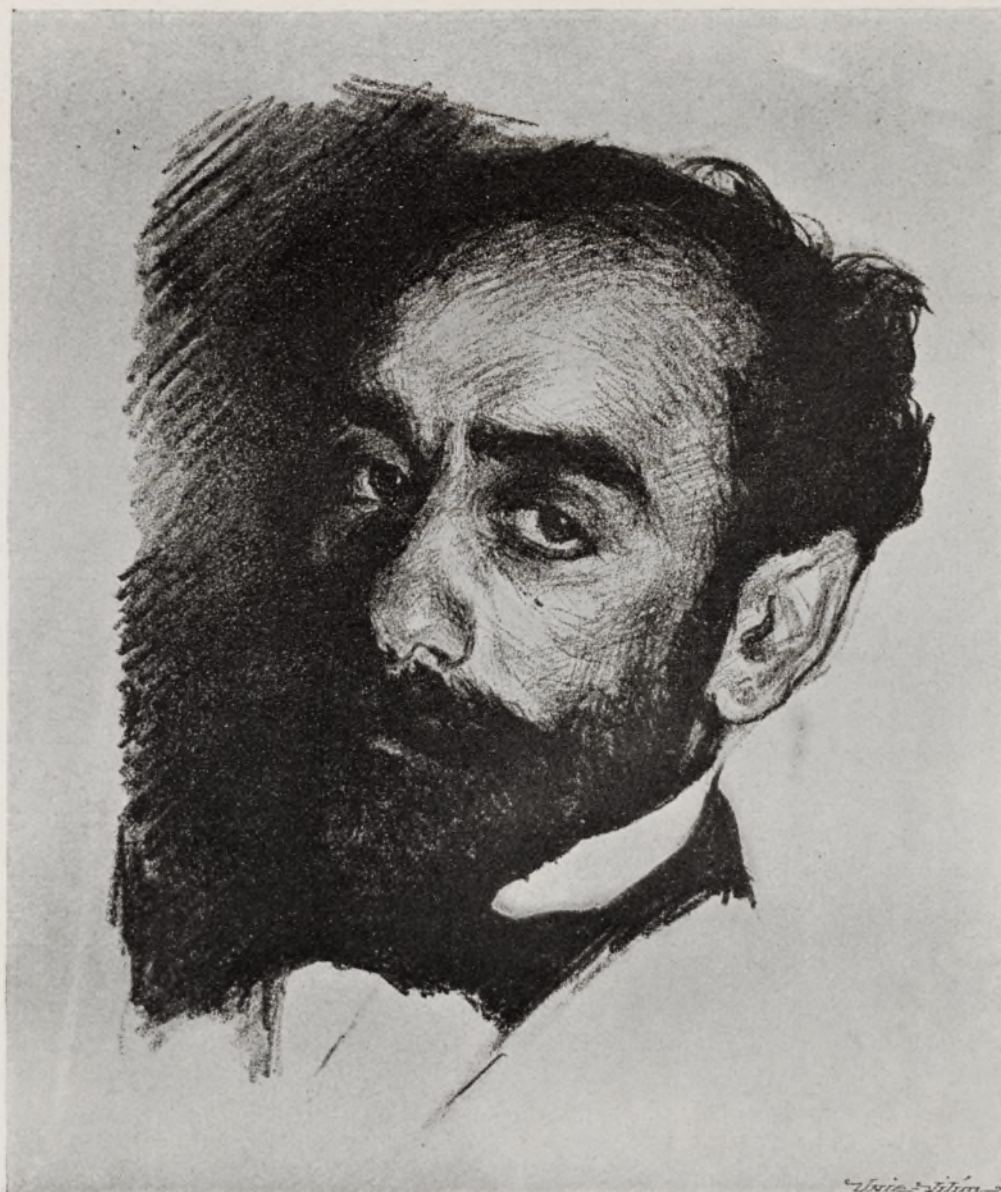

pety, ve třech barvách. Šířka 50 cm. První cena: sto dvacet korun; druhá cena: osmdesát korun; třetí cena; padesát korun. Práce k soutěži předložené mají vynikati samostatným pojetím a technickou dovedností. Blížší ustanovení obsahuje řád konkurenční. Konkurence mohou se účastniti jen živnostníci v oboru umělecko-průmyslovém v Čechách usedlí, nebo pomocníci u nich zaměstnaní; kromě těchto též do Čech příslušní absolvovaní žáci c. k. umělecko-průmyslové školy pražské a odborných škol průmyslových v Čechách. Práce buďtež nejdéle do

15. října 1901 Umělecko-průmysl. museu (Sanytrová ul.) dodány, označeny heslem neb značkou, jméno pak a podrobná adresa konkurujícího buďtež přiloženy v zapečetěné obálce, označené týmž heslem neb značkou; byl-li navrhovatel od výrobce osobou rozdílnou, buďtež uvedena obě jména. Krom toho přiložena budiž k výhradné potřebě správy musejní druhá obálka, obsahující přesné udání ceny toho kterého předmětu. Obě obálky označeny buďtež nápisy: „adresa“ neb „cena“. Po sdělení výroku poroty budou zaslané práce po čtyři neděle v Umělecko-

LEV BAKST. —
PODOBIZNA U-
MĚLCE A KRI-
TIKA ALEXANRA
BENOIS. ———

LEV BAKST. —
PODOBIZNA KRA-
JINÁŘE I. LEVI-
TANA. († R. 1900).

LEV BAKST. ———
PODOBIZNA MALÍŘE
F. MALJAVINA. ———

A. AUBERT. =
BÍLÝ MEDVĚD.
(MAJOLIKA.)

průmyslovém museu vystaveny, po uzavření výstavy budou předměty vráceny.

KU ČTVRTÉ VÝSTAVĚ MANESA rozeslány členům tyto dny přihlášky. Ti, jimž snad přihláška doručena nebyla, přihlastež se o ni u pokladníka spolku J. Štence. (Vyšehrad.)

NACIONALISMUS V UMĚNÍ. Založení galerie zemské bude jak morálně tak hmotně působiti na stav umělců českých obou národností. Umělcům českého zemského původu přibude jistě plus oproti dobám dřívějším. O toto plus vede se boj. Chceme vyhnouti se všemu, co by poněkud jen mohlo upomínati na zaujatost k té či oné straně — bez

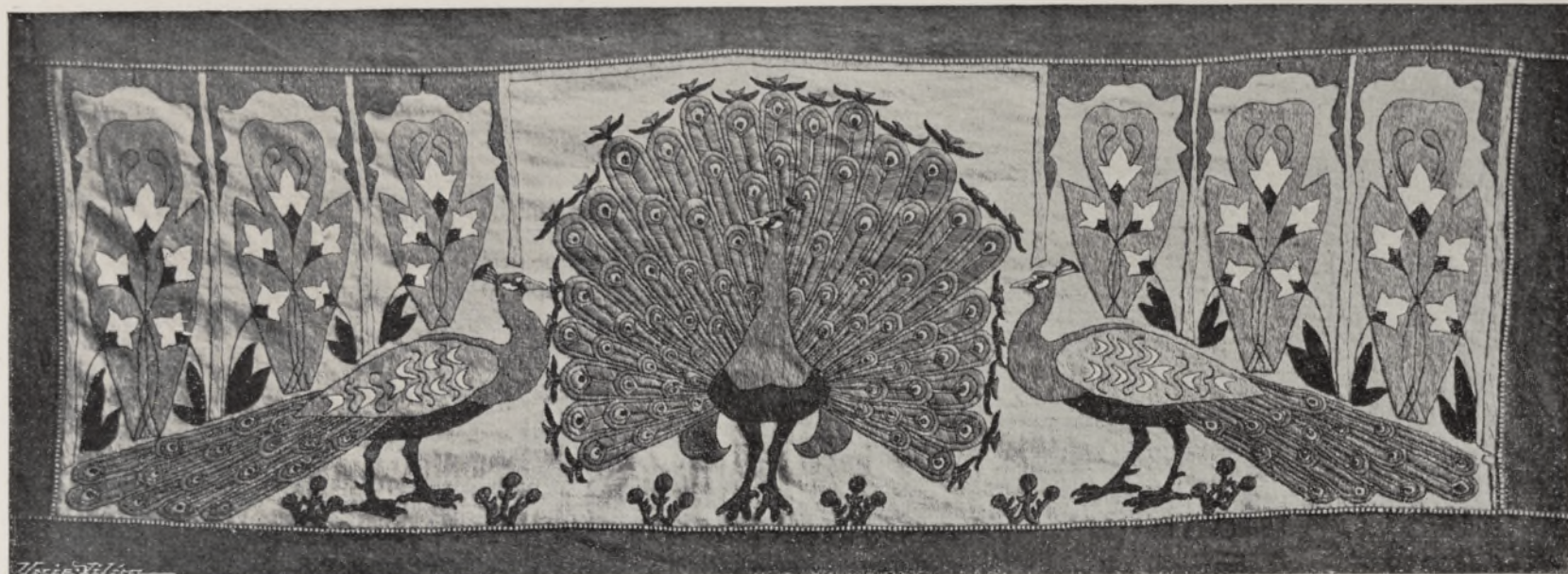
ohlědu však musíme pro budoucnost konstatovati fakta, která umělcům německé národnosti neslouží ke cti.

U umělců jako inteligentů širokého rozhledu, předpokládali jsme možnost společného postupu v hájení zájmů společných — proti té ohromné masce spleťtých otázek — které proti pravému umění tak příkře staví se v boj — očekávali jsme možnost svorného působení a čestného závodění na společném úkolu.

Umělci čeští, a to konstatujeme veřejně, vyšli jako většina, menšinu vstříc, vyzvali onu menšinu způsobem, který úplně dal na jevo, že nejedná se o onen pře-

A. AUBERT. =
MOŘSKÁ OBLUDA
A GORGONA
(MAJOLIKY.) =

pjatý nacionalismus — který škodí — ku společné práci — ku společné organizaci a přípravě, jakým přijata měla být celá ta významná záležitost příští galerie zemské. — Odpověď, bohužel, dopadla způsobem umělecké inteligence nedůstojným.

Rovnoprávné pozvání se strany české zodpověděno jednojazyčně německy — a přímo odmítavě. — Následovala pak řada činů — samostatná deputace německá, vedle české — snaha o dělení příští galerie v sekce, snahy o zřizování nových učelišť uměleckých čistě německých — samostatná výstava německá — a konečně

nárůky na stejnoměrné zastoupení umělectva německého ve sboru profesorském akademie pražské. Nedá se upříti, že menšina umělecká horečně pracuje — organizuje se, politického užívá vlivu, aby sousto urvala důkladné. — A na české straně takový hrozný klid, a nejen klid, ale nevšímavost a trestuhodná nedbalost o společný nás všech zájem. Obávají se jest, že Němci, kteří jdou za svým pevně stanoveným cílem, dosáhnou úspěchů, při blaseovanosti, jaká v uměleckých kruzích českých o prospěchy celku panuje. Svolejte takovou schůzi všeuměleckou — nedostaví se než těch 10 lidí, kteří tu a tam intenzivněji o věci se interesují, vše ostatní ve své lhostejnosti zůstává stranou. A bylo by přece jen třeba výbojnou činnost Němců paralyzovati hájením zájmů českých — nejen čistě umělecky — ale i slušně politicky.

Ale všechno volání zde zůstane marným — tak dlouho, až úlohu svoji a državu strana česká prohraje úplně — a vlastní svojí vinou.

Němci mají při straně své staleté tradice centralismu a slyšeli jsme právě ve dnech minulých, jak nesprávně na záležitosti ty dívá se i ministerstvo vyučování.

Oproti státní akademii Vídeňské (německé) považuje za správné utrakvistickou akademii českou — a na místo Brožíkovo schání Čechoněmce. Měli jsme několikrát již příležitost ve „Směrech“ poukázati k tomu, že celou tu záležitost považujeme vždy za čistě uměleckou — a nevadilo by nám — psali jsme o tom také, aby za profesory dosazováni byli po případě umělci cizí — ať Němci, Francouzi či Slované, jen významem svým uměleckým velicí — ale luštiti tuto záležitost dle příslušnosti k tomu neb onomu kmenu, v zemi bydlícímu, ba povoliti jen o píd se stanoviska uměleckého, považujeme za chybu osudnou pro budoucnost. Bude-li ale se strany německé tak intensivně pracováno — nezbyvá pak než napjetí všech sil k hájení posic českých.

Pohlíží se na kroky Němců v kruzích českých ať uměleckých, ať žurnalistických, s takovým jakýmsi sebevědomím vlastní vyvýšenosti ať početné, ať hodnotné, obáváme se, aby tuto pýchu — nenásledoval pád.

Poukazujeme na ten houževnatý boj Němců, který nám vypovězen — a přáli bychom si, aby česká strana chopila se práce a odvety, ale slušné, a vítězně vyšla za zápasu toho čista a vyučena.

AČ TAK MNOZÍ CO CHVÍLE naříkají na špatné informace ciziny a zvláště ostatních Slovanů o nás — myslím, že nemáme si co vyčítat. U nás začíná interes vždy až od jenerálů a jiných oficiálních figur, — a kdo by se staral o ty, jež nemají dosud ani aliančních vlivů. Kdo znal u nás jen jména celé řady výtvarných umělců, jež reprezentují dnes ruské umění na postupu, z nichž mnohý dobyl svému jménu na mezinárodním kolbišti již ustáleného zvuku. — Bylo-li nám

ZE TŘETÍ VÝSTAVY ČASO-
PISU „MIR ISKUSSTVA“
V PETROHRADSKÉ CARSKÉ
AKADEMII UMĚNÍ.

umožněno seznámiti čtenáře své s těmito umělci v tak široké míře, mají o to zásluhu p. Alexandr Benois, výtvarník a kritik v Petrohradě, který nás ochotně informoval, dále p. A. Rostislavov, člen redakce „Mir iskusstva“ a především obětavý podporovatel mladé umělecké generace na Rusi p. Sergěj Djagilev, redaktor a vydavatel „Mir iskusstva“ v Petrohradě, který nám s neobyčejnou laskavostí zapůjčil bohatý vlastní materiál, z něhož s lehkostí učinili jsme si pro vlastní reprodukce výbor tak početný a zajímavý. Tomuto zvláště, jakož i ostatním náš dík.